

ARAPÇA SARF NE NAHİV BİLGİSİ

Hazırlayan ve Derleyen

M.sani ÖZDEMİR

Tatvan Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmeni

NOT: 1. Bu notlar öğrencilere yönelik hazırlandığından dolayı öğretici, örnekleri zenginleştirerek konuyu sunmalıdır.

2. Öğretici arkadaş aşağıdaki notları öğrenciye sırasıyla kavradıktan sonra mutlaka ezberletmelidir.

3. Buna paralel olarak günde en az 20-30 kelime (Türkçe'den Arapça'ya) ezberletmelidir.

4. Bu faaliyetler fazla uzamamakla beraber hemen bu kural ve kelimelerin metin içerisinde kullanımını göstermelidir ki kısa zamanda ciddi bir sonuç alınabilsin. Ancak uyarılar dikkate alınmadığı zaman istenilen sonuca ulaşamayacağını peşinen belirtmiş olalım.

Gayret bizden başarı ALLAH'tandır.

Hata ve eksiklikler için uyarırsanız sevinirim. Allah razı olsun.

Tlf: 0 507 231 6304

sani_ozdemir@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

- 1-Fill Çekimleri
- 2-İsm-i Fail, İsm-i Mef'ul, İsm-i Fail Mübalağa Sığaları
- 3-Aksam-ı Seb'a
- 4-Mezid Fiiller
- 5-İsm-i Zaman, İsm-i Mekân, İsm-i Alet
- 6-İsm-i Tesğir
- 7-Harfi Cerler
- 8-Zarflar
- 9-Zamirler
- 10-İsm-i İşaretler
- 11-İsm-i Mewsuller
- 12-İsim Tamlaması (İdafet)
- 13-Ma'rife ve Nekira, Ma'rifenin Çeşitleri
- 14-Müzekkerlik ve Müenneslik, Müennesliğin Alametleri
- 15-İsm-i Maksur, İsm-i Menkus, İsm-i Memdud
- 16- İsm-i Mensub
- 17- İsm-i Tafdil
- 18- İ'rab Tablosu
- 19-Cümle ve Çeşitleri
- 20-Fiil Cümlesi, Naibu'l-Fail
- 21-Mef'ul Çeşitleri
- 22-Lazım Fill, Müteaddi Fiil
- 23-Sıfat-ı Müşebbehe
- 24- İsim Cümlesi
- 25- Haberin Çeşitleri
- 26- Haberin Öne Geçmesi
- 27-إِنَّ ve Kardeşleri
- 28-كَانَ ve Kardeşleri
- 29-كَيْسٌ Gibi İş Gören Edatlar
- 30-كَأَنَّ Ve Kardeşleri
- 31- Sıfat Tamlaması
- 32- Sıra Sayıları
- 33- Saatler
- 34-Sayma Sayıları
- 35- Esmâ-i Hamse
- 36- Soru Edatları
- 37- Fiilleri Cezm Eden Şart Edatları
- 38- Şartın Cevabının Başına "FA" Gelmesi
- 39- Mudari Fiili Cezm Eden Edatlar
- 40- Mudari Fiili Nasb Eden Edatlar
- 41- Ğeyr-i Munsarîf
- 42- Mebni İsimler
- 43-Mebni Fiiler
- 44- Te'kid (Pekiştirme)
- 45- Bedel
- 46- Hal
- 47- Atf

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım etti
نَصَرُوا	نَصَرَا	نَصَرَ	مذكر غائب
نَصَرْنَ	نَصَرَتَا	نَصَرَتْ	مؤنث غائبة
نَصَرْتُمْ	نَصَرْتُمَا	نَصَرْتِ	مذكر مخاطب
نَصَرْتُنَّ	نَصَرْتُمَا	نَصَرْتِ	مؤنث مخاطبة
نَصَرْنَا	نَصَرْنَا	نَصَرْتُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım etmedi
مَا نَصَرُوا	مَا نَصَرَا	مَا نَصَرَ	مذكر غائب
مَا نَصَرْنَ	مَا نَصَرَتَا	مَا نَصَرَتْ	مؤنث غائبة
مَا نَصَرْتُمْ	مَا نَصَرْتُمَا	مَا نَصَرْتِ	مذكر مخاطب
مَا نَصَرْتُنَّ	مَا نَصَرْتُمَا	مَا نَصَرْتِ	مؤنث مخاطبة
مَا نَصَرْنَا	مَا نَصَرْنَا	مَا نَصَرْتُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım ediyor
يُنَصِرُونَ	يُنَصِرَانِ	يُنَصِرُ	مذكر غائب
يُنَصِرْنَ	يُنَصِرَانِ	يُنَصِرُ	مؤنث غائبة
يُنَصِرْتُمْ	يُنَصِرْتُمَا	يُنَصِرُ	مذكر مخاطب
يُنَصِرْتُنَّ	يُنَصِرْتُمَا	يُنَصِرُ	مؤنث مخاطبة
يُنَصِرْنَا	يُنَصِرْنَا	يُنَصِرُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Şimdi yardım etmiyor
مَا يُنَصِرُونَ	مَا يُنَصِرَانِ	مَا يُنَصِرُ	مذكر غائب
مَا يُنَصِرْنَ	مَا يُنَصِرَانِ	مَا يُنَصِرُ	مؤنث غائبة
مَا تُنَصِرْتُمْ	مَا تُنَصِرْتُمَا	مَا تُنَصِرُ	مذكر مخاطب
مَا تُنَصِرْتُنَّ	مَا تُنَصِرْتُمَا	مَا تُنَصِرُ	مؤنث مخاطبة
مَا نُنَصِرُ	مَا نُنَصِرُ	مَا نُنَصِرُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım etmiyor, etmez
لَا يُنَصِرُونَ	لَا يُنَصِرَانِ	لَا يُنَصِرُ	مذكر غائب
لَا يُنَصِرْنَ	لَا يُنَصِرَانِ	لَا يُنَصِرُ	مؤنث غائبة
لَا تُنَصِرْتُمْ	لَا تُنَصِرْتُمَا	لَا تُنَصِرُ	مذكر مخاطب
لَا تُنَصِرْتُنَّ	لَا تُنَصِرْتُمَا	لَا تُنَصِرُ	مؤنث مخاطبة
لَا نُنَصِرُ	لَا نُنَصِرُ	لَا نُنَصِرُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yakın gelecekte yardım edecek
سَيُنَصِرُونَ	سَيُنَصِرَانِ	سَيُنَصِرُ	مذكر غائب
سَيُنَصِرْنَ	سَيُنَصِرَانِ	سَيُنَصِرُ	مؤنث غائبة
سَتُنَصِرْتُمْ	سَتُنَصِرْتُمَا	سَتُنَصِرُ	مذكر مخاطب
سَتُنَصِرْتُنَّ	سَتُنَصِرْتُمَا	سَتُنَصِرُ	مؤنث مخاطبة
سَنُنَصِرُ	سَنُنَصِرُ	سَنُنَصِرُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Uzak gelecekte yardım edecek
سَوْفَ يُنَصِرُونَ	سَوْفَ يُنَصِرَانِ	سَوْفَ يُنَصِرُ	مذكر غائب
سَوْفَ يُنَصِرْنَ	سَوْفَ يُنَصِرَانِ	سَوْفَ يُنَصِرُ	مؤنث غائبة
سَوْفَ تُنَصِرْتُمْ	سَوْفَ تُنَصِرْتُمَا	سَوْفَ تُنَصِرُ	مذكر مخاطب
سَوْفَ تُنَصِرْتُنَّ	سَوْفَ تُنَصِرْتُمَا	سَوْفَ تُنَصِرُ	مؤنث مخاطبة
سَوْفَ نُنَصِرُ	سَوْفَ نُنَصِرُ	سَوْفَ نُنَصِرُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım etmedi
لَمْ يُنَصِرُوا	لَمْ يُنَصِرَا	لَمْ يُنَصِرْ	مذكر غائب
لَمْ يُنَصِرْنَ	لَمْ يُنَصِرَا	لَمْ يُنَصِرْ	مؤنث غائبة
لَمْ تُنَصِرْتُمْ	لَمْ تُنَصِرْتُمَا	لَمْ تُنَصِرْ	مذكر مخاطب
لَمْ تُنَصِرْتُنَّ	لَمْ تُنَصِرْتُمَا	لَمْ تُنَصِرْ	مؤنث مخاطبة
لَمْ نُنَصِرْ	لَمْ نُنَصِرْ	لَمْ نُنَصِرْ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Henüz, Hiç yardım etmedi
لَمَّا يُنَصِرُوا	لَمَّا يُنَصِرَا	لَمَّا يُنَصِرْ	مذكر غائب
لَمَّا يُنَصِرْنَ	لَمَّا يُنَصِرَا	لَمَّا يُنَصِرْ	مؤنث غائبة
لَمَّا تُنَصِرْتُمْ	لَمَّا تُنَصِرْتُمَا	لَمَّا تُنَصِرْ	مذكر مخاطب
لَمَّا تُنَصِرْتُنَّ	لَمَّا تُنَصِرْتُمَا	لَمَّا تُنَصِرْ	مؤنث مخاطبة
لَمَّا نُنَصِرْ	لَمَّا نُنَصِرْ	لَمَّا نُنَصِرْ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım etmesin
لَا يُنَصِرُوا	لَا يُنَصِرَانِ	لَا يُنَصِرُ	مذكر غائب
لَا يُنَصِرْنَ	لَا يُنَصِرَانِ	لَا يُنَصِرُ	مؤنث غائبة
لَا تُنَصِرْتُمْ	لَا تُنَصِرْتُمَا	لَا تُنَصِرْ	مذكر مخاطب
لَا تُنَصِرْتُنَّ	لَا تُنَصِرْتُمَا	لَا تُنَصِرْ	مؤنث مخاطبة
نفس متكلمة için Emir olduğu için 'i olmaz çünkü kendisine emir vermez.			

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım et
أُنَصِرُوا	أُنَصِرَا	أُنَصِرْ	مذكر مخاطب
أُنَصِرْنَ	أُنَصِرَا	أُنَصِرِي	مؤنث مخاطبة
Emr-i Hazır: Orta harfin harekesi mudaride ötre (ُ) ise emir fiilindeki elifin harekesi de ötre olur, eğer üstün (ُ) ya da esre (ِ) olursa, emir fiilindeki elifin harekesi esre olur.			

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım etsin
لِيُنَصِرُوا	لِيُنَصِرَا	لِيُنَصِرْ	مذكر مخاطب
لِيُنَصِرْنَ	لِيُنَصِرَا	لِيُنَصِرْ	مؤنث مخاطبة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Asla yardım etmeyecek
لَنْ يُنَصِرُوا	لَنْ يُنَصِرَا	لَنْ يُنَصِرْ	مذكر غائب
لَنْ يُنَصِرْنَ	لَنْ يُنَصِرَا	لَنْ يُنَصِرْ	مؤنث غائبة
لَنْ تُنَصِرْتُمْ	لَنْ تُنَصِرْتُمَا	لَنْ تُنَصِرْ	مذكر مخاطب
لَنْ تُنَصِرْتُنَّ	لَنْ تُنَصِرْتُمَا	لَنْ تُنَصِرْ	مؤنث مخاطبة
لَنْ نُنَصِرْ	لَنْ نُنَصِرْ	لَنْ نُنَصِرْ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım edildi
نُصِرُوا	نُصِرَا	نُصِرَ	مذكر غائب
نُصِرْنَ	نُصِرَتَا	نُصِرَتْ	مؤنث غائبة
نُصِرْتُمْ	نُصِرْتُمَا	نُصِرْتِ	مذكر مخاطب
نُصِرْتُنَّ	نُصِرْتُمَا	نُصِرْتِ	مؤنث مخاطبة
نُصِرْنَا	نُصِرْنَا	نُصِرْتُ	نفس متكلمة

جَمْع	تَثْنِيَّة	مُفْرَد	Yardım ediliyor, edilir
يُنَصِرُونَ	يُنَصِرَانِ	يُنَصِرُ	مذكر غائب
يُنَصِرْنَ	يُنَصِرَانِ	يُنَصِرُ	مؤنث غائبة
تُنَصِرُونَ	تُنَصِرَانِ	تُنَصِرُ	مذكر مخاطب
تُنَصِرْنَ	تُنَصِرَانِ	تُنَصِرُ	مؤنث مخاطبة
يُنَصِرُ	يُنَصِرُ	يُنَصِرُ	نفس متكلمة

İSM-İ FAİL : (فَاعِلٌ) kalıbında gelir. Örnek: شَرِبَ-شَارِبٌ , حَمِدَ-حَامِدٌ , فَتَحَ-فَاتِحٌ , خَرَجَ-خَارِجٌ , كَتَبَ-كَاتِبٌ
İSM-İ MEF'UL (مَفْعُولٌ) kalıbında gelir. Örnek: شَرِبَ-مَشْرُوبٌ , حَمِدَ-مَحْمُودٌ , فَتَحَ-مَفْتُوحٌ , خَرَجَ-مَخْرُوجٌ , كَتَبَ-مَكْتُوبٌ

MÜBALAĞALI İSM-İ FAİL SİĞALARI: Bir varlıkta bir özelliğin çok fazla bulunduğunu ve bir kimsenin bir şeyi çok fazla yaptığını gösteren isimlerdir. Bu isimler sülasi (müteaddi=nesne alan) fiillerden olur. Bunların dışındaki fiillerden nadiren gelir ve özel vezinleri vardır. Bu vezinler semâidirler. Yani biz istediğimiz fiili herhangi bir vezne sokarak mübalağalı ism-i fail yapamayız. Ayrıca müennes ve müzekker için ayrı siğaları yoktur. Sonlarına ta-i te'nis getirilerek müennes yapılabılırler.

Mübâlâgalı İsm-i Fâil,

(1) **Maziden türeyenler**, bir işi sık sık yapanı veya aşırı yapanı veya bir özelliği çokca göstereni tanımlar. (ضَرَابٌ çok döven) gibi.

(2) **Sıfattan türeyenler**, kalıcı bir sıfatlanmayı ve geçici bir isimlenmeyi bildirir, buna "Hâl" da denir (ضَرِيبٌ dövücü) gibi.

(3) **İsimden türeyenler**, bir kimsenin o işle meşgul olduğunu bildirir (مَلِكٌ hükümdar) gibi.

Mübalağalı ism-i failin vezinleri: Mübalağa-i ism-i failin vezinlerini sırasıyla öğrenelim:

VeZin	Örnek 1	Tercüme 1	Örnek 2	Tercüme 2	Örnek 3	Tercüme 3
فَعَالٌ	تَوَّابٌ	Tövbeleri çok kabul eden	وَهَّابٌ	Çok veren, çok bağışlayan	كَذَّابٌ	Çok yalancı
فَعَالَةٌ	سَيَّارَةٌ	Çok gezen, çok dolaşan	عَلَّامَةٌ	Çok bilen	فَهَّامَةٌ	Çok anlayışlı
فَعُولٌ	عَيُورٌ	Çok kiskanç	طَهُورٌ	Çok temizleyici	جَسُورٌ	Çok cesur
فَعِيلٌ	سَمِيعٌ	Çok iyi işiten	رَحِيمٌ	Çok acıyan	عَلِيمٌ	Çok bilen
فَاعُولٌ	سَاكُوتٌ	Çok susan	فَارُوقٌ	Çok ayırıcı		
فَعِيلٌ	فَسِيقٌ	Çok fasık	ظَلِيمٌ	Çok zalim	صِدِّيقٌ	Çok dürüst
فَعَالٌ	كِبَارٌ	Çok büyük	شَجَاعٌ	Çok cesur	ضَخَامٌ	Çok şişman
فَعْلَةٌ	نَوْمَةٌ	Çok uyuyan	لَمْرَةٌ	Çok kınayan	هُمْرَةٌ	Çok alay eden
مِفْعَالٌ	مِضْيَاعٌ	Çok yayıp saçan	مِثْلَافٌ	Çok müsrif, savurgan	مِفْدَامٌ	Çok atılgan
مِفْعِيلٌ	مِغْطِيرٌ	Güzel kokuyla çok kokulanan	مِنْطِيقٌ	Çok güzel konuşan	مِسْكِينٌ	Çok fakir
تِفْعَالٌ	تِكْلَامٌ	Çok söz söyleyen	تَبْيَانٌ	Çok açıklayan		
فَعِلٌ	مَلِكٌ	Kral, hükümdar				
فَعَالٌ	جُهَّالٌ	Çok cahil	كِبَارٌ	Çok büyük		
مِفْعَلٌ	مِجْرَمٌ	Çok dolu				
فَعُولٌ	قَيُومٌ	Daima sabit ve kalıcı	قُدُوسٌ	Çok kutsal		

الْأَقْسَامُ السَّبْعَةُ

المُعْتَلُّ / الْمُعْتَلُّ		
المِثَالُ	وَجَدَ - وَضَعَ - يَسِرُ	
الأَجْوْفُ	نَالَ - مَاتَ - سَارَ	
النَّاقِصُ	رَمَى - دَعَا - خَلَا	
الْمُفَيْفُ (İkiye ayrılır)	المَقْرُونُ	شَوَى - قَوَى
	المَقْرُونُ	وَعَى - وَقَى

الصَّحِيحُ	
السَّالِمُ	كَتَبَ - جَلَسَ - فَتَحَ
المُهْمُوزُ	أَكَلَ - سَأَلَ - قَرَأَ
المُضْعَفُ	مَدَّ - شَرَّ - قَرَّرَ

NOT: 1-Fiiller, kök harflerinin sayısı itibarıyla sülasi (ثَلَاثِي) üç harfli ve rubai (رُبَاعِي) olmak üzere ikiye ayrılır.

sülasi ör: أَكَلَ - كَتَبَ - قَرَأَ - وَجَدَ - مَاتَ - رَمَى - شَوَى

rubai ör: tek bir kalıbı vardır. فَتَحَ = فَتَعَلَ

2- Fiiller, kök harfleri itibarıyla ek harf alıp almamasına göre de ikiye ayrılır. Eğer fiiller ek harf almamışlarsa onlara mücerred (مُجَرَّد) , eğer ek harf almışlarsa bunlara da mezidun fih (مَزِيدِيهِ) fiiller denir.

3- Fiiller, içinde ilet harfi (ا و ي) bulunup bulunmamasına göre ikiye ayrılır.

الْأَقْسَامُ السَّبْعَةُ (AKSAM-I SEB'A)

A-)Sahih fiiller: içinde illet harfi bulunmayan fiillere denir. Üçe ayrılır.

1-Salim fiiller: içinde illet harfi, hemze ve şedde bulunmayan fiillerdir.

2-Mehmuz fiiller: içinde hemze bulunan fiillere denir.

3-Muda'af fiiller: ikinci harfi şeddeli olan fiillerdir.

B-)Muallel(Mu'tel)fiiller: içinde illet harfi bulunan fiillere denir. Dörde ayrılır.

1-Misal fiiller: İlk harfi و ve ي olan fiillerdir.

2-Ecvef fiiller: İkinci harfi illetli olan fiillerdir.

3-Nakis fiiller: Son harfi illetli olan fiillerdir.

4-Lefif fiiller: içinde iki illet harfi bulunan fiillerdir. İkiye ayrılır.

a-Lefif-i Makrun: İkinci ve üçüncü harfi illetli olan fiillerdir.

b-Lefif-i Mefruk: Birinci ve üçüncü harfi illetli olan fiillerdir.

الأَفْعَالُ الْمَزِيدَةُ فِيهَا

اسم المفعول	اسم الفاعل	أمر	مصدر	مضارع	مَاضٍ		
مَفْعَلٌ	مَفْعَلٌ	فَعَلْ	تَفْعِيلٌ	يَفْعَلُ	فَعَّلَ	3+1	3 BAB
مَفْعَلٌ	مَفْعَلٌ	أَفْعِلْ	إِفْعَالٌ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ		
مُفَاعَلٌ	مُفَاعَلٌ	فَاعِلٌ	مُفَاعَلَةٌ/فِعَالٌ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ		
مَنْفَعَلٌ	مَنْفَعَلٌ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّلٌ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	3+2	5 BAB
مُتَفَاعَلٌ	مُتَفَاعَلٌ	تَفَاعَلْ	تَفَاعُلٌ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ		
مَفْتَعَلٌ	مَفْتَعَلٌ	إِفْتَعَلْ	إِفْتِعَالٌ	يَفْتَعِلُ	إِفْتَعَلَ		
-----	مَنْفَعَلٌ	أَنْفَعِلْ	أَنْفِعَالٌ	يَنْفَعِلُ	أَنْفَعَلَ	3+3	4 BAB
-----	مَفْعَلٌ	إِفْعَلْ	إِفْعَالٌ	يَفْعَلُ	أَفْعَلَ		
-----	مَفْعَلٌ	إِفْعَالٌ	إِفْعِيَالٌ	يَفْعَعِلُ	أَفْعَعَلَ		
مَفْعُولٌ	مَفْعُولٌ	أَفْعُولٌ	إِفْعُولٌ	يَفْعُولُ	أَفْعُولٌ		

أَسْمَاءُ الزَّمَانِ وَالْمَكَانِ وَالْأَلَةِ

a)İsm-i zaman ve ism-i mekân: Bir fiil işlendiği zamanı veya yeri gösterirler. Sülası mücerred fiilde iki vezinde alınırlar.

1- **مَفْعَلٌ** - Daha çok kök ikinci harfin mudaride fetha

(َ) veya ötre (ُ) ile hareketli olan fiillerin zaman ve yer isimleri bu vezindedir.

oyun oynanılan yer **مَلْعَبٌ** ← **يَلْعَبُ** , **مَدْخَلٌ** ← **يَدْخُلُ**

NOT-1:Nakis fiillerin zaman ve yer isimleri aşağıdaki vezindedir.

رَمَى ← مَرَمَى أَوَى ← مَأْوَى رَعَى ← مَرَعَى **امثلة**

2 **مَفْعِلٌ** - Mudaride kök ikinci harfi esre (ِ) ile hareketli fiillerin zaman ve yer ismi bu vezinde gelir.

يَجْلِسُ ← مَجْلِسٌ

NOT-2:Misal fiillerin zaman ve yer isimleri **مَفْعِلٌ** vezinde gelir.

وَضَعُ ← مَوْضِعٌ

KURAL-1:Bir şeyin çok olduğu veya bir işin çok yapıldığı yeri gösteren ismi mekânın sonuna bir ة eklenir böyle isme **دَرَسَ** ← **مَدْرَسَةٌ** denir.

دَرَسَ ← مَدْرَسَةٌ

KURAL-2:Mezidlerin zaman ve yer isimleri ise bu fiillerin ismul mefulleri ile aynı vezindedir.

تَوَضَّأَ ← **الْمَتَوَضَّأُ** , **إِسْتَشْفَى** ← **الْمُسْتَشْفَى**

b)İsm-i alet: Fiilden türeyen ve ait olduğu fiilin kendisiyle işlendiği alete delalet eden isim yapısıdır. Müteaddi, sülası fiillerden türerler. Alet isimleri şu kalıplardadır:

VEZİN	ÖRNEK			
مِفْعَالٌ	كَالٌ	Ölçtü, tarttı	مِكْيَالٌ	Ölçek
	فَتَحَ	Açtı	مِفْتَاحٌ	Anahtar
مَفْعَلٌ	عَزَلَ	Eğirdi	مِعْزَلٌ	İğ
	نَبَّرَ	Yükseltti	مِنْبَرٌ	Minber
مِفْعَلَةٌ	لَعِقَ	Yaladı	مِلْعَقَةٌ	Kaşık
	كَسَسَ	Süpürdü	مِكْسَسَةٌ	Süpürge
مَفْعِلٌ	نَحَلَ	Eledi	مِنْحَلٌ	Elek
فِعَالَةٌ	تَلَجَّ	Karlı oldu	تِلَاجَةٌ	Buzdolabı
	سَخَّنَ	Isıttı	سَخَّانَةٌ	şofben

İSM-İ TAŞĞİR,

İsm-i Taşğir: ilk harfi zamme, ikinci harfi fetha yapılarak ve ikinci harften sonra sakin bir (ي) harfi ilave edilerek küçültülür. Bu işleme tasğir yani küçültme denilir.

Örnek: رَجُلٌ (Adam) -----→ رَجِيلٌ (Adamcık)

جَبَلٌ (Dağ)-----→ جَبِيلٌ (Dağcık)

İsmi tasğir (küçültme) üç kalıpta gelmektedir.

a) **فُعَيْلٌ** : Bu kalıp üç harfli isimler içindir.

Örnek: جَبَلٌ (Dağ) -----→ جَبِيلٌ (Dağcık)

قَلَمٌ (Kalem)----→ قَلِيمٌ (Kalemcik)

b) **فُعَيْعِلٌ** : Bu kalıp dört harfli isimler içindir.

Örnek: مَسْجِدٌ (Cami) ---→ مَسْجِيدٌ (Küçük cami, camicik)

c) **فُعَيْعِيلٌ** : Bu kalıp beş harfli isimler içindir.

Örnek: مُصْبِحٌ (Lamba)--→ مُصْبِيحٌ (Küçük lamba, lambacık)

Tasğir aşağıdaki gayeleri ifade eder:

- 1) Azaltma
- 2) Küçümseme
- 3) Yaklaştırma
- 4) Şefkat ve sevgi

İsm-i taşğirin başka kalıpları da vardır. Ancak burada en çok kullanılan bu üç kalıpla yetineceğiz.

HARFİ CERLER حروف الجر

İsimlerin önüne gelip, kendilerinden sonra gelen ismin son harekesini kesra (esreli) okuturlar, yani mecrur yaparlar. Harf oldukları için kendi başlarına bir anlam ifade etmezler, ancak isme dâhil olduklarında manaya katkıda bulunurlar. Harf-i cerler arapçada çok büyük önemi haizdir hem çok kullanılmakta hem de birçok fiil bu harfler ile

180 derece zıt manalara gelmektedir. O yüzden bu harfi cerler çok iyi ezberlenmelidir. Bu harfi cerler toplam 20 tanedir. İngilizce bilenler bunları in, on, at, since, for, as, from vs. şeklinde düşünürse daha kolay kavrayacaktır. Okunuş ve yazılışları tüm harf-i cerler aşağıdadır.

حروف الجرّ وحروف الإضافة (تجرّ الإسم فقط):			
Allah'a inandım	أَمَنْتُ بِاللّٰهِ	ب	1
Bütün günahlardan tövbe ettim	تُبَّيْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ	مِنْ	2
Allah Teala'ya tövbe ettim	تُبَّيْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى	إِلَى	3
Haramdan men edildim	كُفِّتُ عَنِ الْحَرَامِ	عَنْ	4
Her günahkar üzerine tövbe etmek vaciptir	تَجِبُ التَّوْبَةُ عَلَى كُلِّ مُذْنِبٍ	عَلَى	5
Ben Allah Teala'nın/Teala için kulcağızıyım	أَنَا عَبْدٌ لِلَّهِ تَعَالَى	لِ	6
İtaat eden cennettedir	الْمُطِيعُ فِي الْجَنَّةِ	فِي	7
O'nun benzeri gibi hiçbir şey yoktur (Şura 42/11)	لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ	كَ	8
Ölüme kadar Allah Teala'ya ibadet ederim	أَعْبُدُ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى الْمَوْتِ	حَتَّى	9
Nice okuyucular vardır ki Kur'an onlara lanet eder	رُبُّ تَالٍ يَلْعَنُهُ الْقُرْآنُ	رُبِّ	10
Allah'a yemin ederim ki asla büyük günahları yapmayacağım	وَاللَّهِ لَا أَفْعَلَنَّ الْكَبَائِرَ	وَإِوُ الْقِسْمِ	11
Allah'a yemin ederim ki elbette farzları yapacağım	تَاللَّهِ لَأَفْعَلَنَّ الْفَرَائِضَ	تَاءُ الْقِسْمِ	12
Buluğ gününden beri yaptığım tüm günahlara tövbe ettim	تُبَّيْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ مُذْ يَوْمِ الْبُلُوغِ	مُذْ	13
Buluğ gününden itibaren namaz farz olur	تَجِبُ الصَّلَاةُ مُنْذُ يَوْمِ الْبُلُوغِ	مُنْذُ	14
Âlim hariç, insanlar helak oldu	هَلَكَ النَّاسُ حَاشَا الْعَالَمِ	حَاشَا	15
İlimiyle amel edenler hariç, âlimler helak oldu	هَلَكَ الْعَالِمُونَ خَلَا الْعَامِلُ بِعِلْمِهِ	خَلَا	16
İhlâslılar hariç, amel edenler helak oldu	هَلَكَ الْعَامِلُونَ عِذَا الْمُخْلِصِ	عِذَا	17
Ey Allah'ın rahmeti, sen olmasaydın elbette insanlar helak olurdu	لَوْلَاكَ يَا رَحْمَةَ اللَّهِ لَهَلَكَ النَّاسُ	لَوْلَا	18
Niçin/neden isyan ettin? (Keymihe = keymâ (elif'ten bedel he gelmiş))	كَيْمَهُ عَصَيْتَ	كَيْمِ	19

ZARFLAR

Zarflar; fiilin meydana geldiği zamanı ve mekânı belirten, "Ne zaman" ve "nerede" sorularının cevabı olan kelimelerdir. Kendinden sonra gelen ismi, cer harfleri gibi mecrûr (esreli) yapar.

Zarflar; zaman zarfı ve mekân zarfı olmak üzere iki kısımdır:

Bazı Önemli Mekân Zarfları			
أَمَامَ	Önünde	أَمَامَ الْبَابِ	Kapının önünde
خَلْفَ	Arkasında	خَلْفَ الْبَابِ	Kapının arkasında
فَوْقَ	Üstünde, üzerinde	فَوْقَ الرَّفِّ	Rafın üzerinde
تَحْتَ	Altında	تَحْتَ الْبَابِ	Kapının altında
خَارِجَ	Dışında	خَارِجَ الْمَدِينَةِ	Şehrin dışında
دَاخِلَ	İçinde	دَاخِلَ الْمَدِينَةِ	Şehrin içinde
بَيْنَ	Arasında	بَيْنَ الْبَابِ وَالنَّافِذَةِ	Kapı ve pencerenin arasında
عِنْدَ	Yanında	عِنْدَ الْبَابِ	Kapının yanında
وَسَطَ	Ortasına, ortasında	وَسَطَ الشَّارِعِ	Caddenin ortasına
حَوْلَ	Etrafında, çevresinde	حَوْلَ الْكُعْبَةِ	Kâbe'nin etrafında
مَعَ	Birlikte, beraber	مَعَ النَّاسِ	İnsanlarla beraber
Bazı Önemli Zaman Zarfları			
قَبْلَ	Önce	شَهْرٌ	Ay
بَعْدَ	Sonra	عَامٌ - سَنَةٌ	Yıl
لَيْلٌ	Gece	فَجْرٌ	fecr
سَاعَةٌ	Saat	يَوْمٌ	Gün
أَسْبُوعٌ	Hafta	صَبَاحٌ	Sabah
الآنَ	Şimdi	لَيْلَةٌ	Bir gece
طَوَالَ	Boyunca	أَمْسٌ	Dün
أثناءً	Esnasında	ظَهْرٌ	Öğle

نَهَارٌ	Gündüz	عَصْرٌ	İkinci
دَقِيقَةٌ	Dakika	مَسَاءٌ	Akşam

ZAMİRLER (اَلْضَّمَايِرُ)

MUNFASIL ZAMİRLER

جَمْعٌ	تَنْثِيَةٌ	مُفْرَدٌ	0
هُمَّ	هُمَا	هُوَ	مذكر غائب
هُنَّ	هُمَا	هِيَ	مؤنث غائبة
أَنْتُمْ	أَنْتُمَا	أَنْتَ	مذكر مخاطب
أَنْتُنَّ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	مؤنث مخاطبة
نَحْنُ	نَحْنُ	أَنَا	نفس متكلمة

MUTTASIL ZAMİRLER

جَمْعٌ	تَنْثِيَةٌ	مُفْرَدٌ	Ona, onun, onu
هُمَّ...	هُمَا...	هُوَ...	مذكر غائب
هُنَّ...	هُمَا...	هَا...	مؤنث غائبة
كُمْ...	كُمَا...	إِ...	مذكر مخاطب
كُنَّ...	كُمَا...	إِ...	مؤنث مخاطبة
نَا...	نَا...	ي...	نفس متكلمة

ÖRNEK: , كِتَابُهُمْ , كِتَابُهُمَا , كِتَابُهَا , كِتَابُهُمَا , كِتَابُهُنَّ , كِتَابُهُنَّ ve diğer muttasıl zamirler başka örneklerle kullanılabilir.

İSM-İ İŞARETLER

YAKIN İSM-İ İŞARETLER

جَمْعٌ	تَنْثِيَةٌ	مُفْرَدٌ	Bu
هُؤُلَاءِ	هَٰؤُلَاءِ	هَٰذَا	مذكر غائب
هُؤُلَاءِ	هَٰئَاتِنِ	هَٰذِهِ	مؤنث غائبة

UZAK İSM-İ İŞARETLER

جَمْعٌ	تَنْثِيَةٌ	مُفْرَدٌ	Şu
أُولَٰئِكَ	ذَٰلِكَمَآ	ذَٰلِكَ	مذكر غائب
أُولَٰئِكَ	تَٰلِكَمَآ	تَٰلِكَ	مؤنث غائبة

İSM-İ MEWSULLER

İsm-i mewsuller genellikle kendinden önceki ile kendinden sonraki arasında bağ kuran bağlaçlardır. Kendinden sonrakiler öncekinin açıklaması niteliğindedir.

جَمْعٌ	تَنْثِيَةٌ	مُفْرَدٌ	Öyleki
الَّذِينَ	الَّذِينَ	الَّذِي	مذكر غائب
الَّذِينَ/الَّذَاتِي/الَّذَاتِي	الَّذَاتَانِ	الَّتِي	مؤنث غائبة

Örnek:

Dini yalanlayanı gördün mü?	أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْدِّينِ
İbadetlerinden gafil olanlar-Gösteriş yapanlar	الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُونَ
Namazlarında huşu içerisinde olan mü'minler kesinlikle kurtuluşa ermişlerdir.	قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ
Babası imam olan kız öğrenci geldi.	جَاءَتِ الطَّالِبَةُ الَّتِي أَبُوهَا إِمَامٌ
Annesi mühendis olan öğrenci geldi	جَاءَ الطَّالِبُ الَّذِي أُمُّهُ مُهَنْدِيسَةٌ
Babaları gelen çocuklar gittiler.	ذَهَبَ الْأَطْفَالُ الَّذِينَ جَاءَ آبُوهُمْ
Anneleri öğretmen olan iki çocuk geldiler.	جَاءَ الطِّفْلَانِ الَّذِينَ أُمَّهُمَا مُدْرِسَةٌ
Babaları öğretmen olan iki kız çocuğu geldiler.	جَاءَتِ الطِّفْلَتَانِ اللَّتَانِ أَبُوهُمَا مُعَلِّمٌ
Babaları Profesör olan kızlar öldüler.	تُوَفِّيَتِ الْبَنَاتُ اللَّتِي أَبُوهُنَّ أَسْتَاذٌ

الإِضَافَةُ İSİM TAMLAMASI

İdafette iki öge vardır; mudaf (مُضَافٌ) ve mudafun ileyh (مُضَافٌ إِلَيْهِ)

Kurallar;

1-Mudaf olan kelime ال takısı ve tenvin (ِ , ُ , ٌ) almaz.

Cümle içindeki yerine göre (ِ) , (ُ) , (ٌ) hareketlerini alabilir.

2-Mudafun ileyh olan kelime ise mecrur olmak zorundadır.

Ma'rife veya nekira olabilir.

دَفْتَرُ مُدْرِسَةٍ - مُدْرِسُ الصَّفِّ - قَلَمُ الطَّالِبِ - مَكْتَبُ الصَّفِّ - صِبْغَةُ اللَّهِ - مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

1- رَأَيْتَ مُدْرَسَ الْمَدْرَسَةِ فِي الْمَدْرَسَةِ

2- مُدْرَسُ الْمَدْرَسَةِ فِي الْبَيْتِ

3- مَرَرْتُ بِمُدْرَسِ الْمَدْرَسَةِ

NOT-1: Mudaf olan kelime eğer müsenna veya cem müzekker salim ise bu kelimenin sonundaki nûn (ن) harfi düşer.

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ → تَبَّتْ يَدَانِ أَبِي لَهَبٍ
إِسْمَاهُمَا → إِسْمَانِ + هُمَا

NOT-2: Mudaf olan kelimenin başına nida harfi gelirse mudaf olan kelimeyi mansup yapar.

أَبُوبَكْرٍ ← يَا أَبَابَكْرٍ , عِبَادُ اللَّهِ ← يَا عِبَادَ اللَّهِ

MA'RİFE VE NEKİRA

İsim ve sıfatların belirli olduğunu göstermek üzere başlarına (ل) takısı getirilir. Bu takıya belirlilik takısı denir.
-Başında belirlilik takısı bulunmayan sonu tenvinli olup belirsiz bir varlığı gösteren (كِتَابٌ) gibi bu tür kelimelere nekira (نَكْرَةٌ) denir.

-Nekira olan bir kelimenin başına belirlilik takısı getirilerek ma'rife (مَعْرِفَةٌ) yapılır. Bilinen bir varlığı gösterip sonundaki tenvin düşer ve bir hareke kalır.

مَعْرِفَةٌ : الْبَيْتُ - الْقَلَمُ نَكْرَةٌ : بَيْتٌ - قَلَمٌ

Arapça'da 28 harfin 14 tanesi şemsi diğer 14 tanesi kameri harftir.

Şemsi harfler: ت ث ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ن

-şemsi harflerde el takısından sonra gelen bir kelime bu 14 harften biriyle başlarsa el (ل) takısının lam (ل) harfi okunmaz.

Lamdan sonraki harf şeddeli okunur. التَّاجِرُ → تاجرٌ

Kameri harfler: أَبْغ حَجَّكَ وَخَفَ عَقِيمُهُ

(المعرفة والنكرة)

El (ل) takısından sonra kelime bu harflerden biriyle başlarsa lam harfi okunur.

الْأَبُ → أَبٌ , الْبَابُ → بَابٌ

MA'RİFE VE NEKİRA (المَعْرِفَةُ وَالنَّكْرَةُ)

نَكْرَةٌ : الْأِسْمُ الَّذِي لَا يَدُلُّ عَلَى شَيْءٍ مُّحَدَّدٍ أَوْ مَعْرُوفٍ. وَيَكُونُ مُنَوَّنًا عَادَةً. مثال: قَلَمٌ - كِتَابٌ - طَالِبٌ

مَعْرِفَةٌ : الْأِسْمُ الَّذِي يَدُلُّ عَلَى شَيْءٍ مُّحَدَّدٍ أَوْ مَعْرُوفٍ. وَهِيَ سِنَّةٌ أَنْوَاعٌ

1- الْمَعْرِفَةُ بِ (أَل) : الْقَلَمُ - الْكِتَابُ - الطَّالِبُ

2- الْعِلْمُ : أَحْمَدُ - فَاطِمَةُ - مَكَّةُ

3- الْأَسْمَاءُ الْإِشَارَةُ : هَذَا - هَذِهِ -- ذَلِكَ - تِلْكَ.....

4- الْأَصْمَاءُ نِيرٌ : هُوَ - هِيَ -- هُ - هَا.....

5- الْأَسْمَاءُ الْمَوْصُولَةُ : الَّذِي - الَّتِي.....

6- الْمُضَيَّفُ : كِتَابُ الطَّالِبِ - قَلَمُ الطَّالِبِ

MÜZEKKERLİK VE MÜENNESLİK

- Erkek varlıkların isimlerine مُذَكَّرٌ denir.
- Dişi varlıkların isimlerine مُؤَنَّثٌ denir.

Arapça'da müzekker için bir alamet yoktur.

Örnek: بَيْتٌ

Müennes isimler Arapça'da üç kısma ayrılır; Hakiki Müennes, Lafzi müennes ve Sema-i Müennes.

1-Hakiki Müennes: Kendisinde mana itibariyle dişiliğin olduğu isim hakiki müennestir. Bu kelimelerin lafzına yazısına bakılmaz.

Örnek: مَرِيْمٌ - أُمٌّ - أُخْتُ - سَعَادٌ - فَاطِمَةُ - زَيْنَبٌ

2-Lafzi Müennes: Bu isimlerin sonunda müennes isim olduklarını gösteren alametler bulunmaktadır. Bu alametler şunlardır;

A) ة - مة : Müzekker isimlerin sonuna getirilerek müennes yapılır.

Örnek: تَلْمِيذٌ - تَلْمِيذَةٌ / مُعَلِّمٌ - مُعَلِّمَةٌ

ة geldiği bazı yerler;

a) ة Bazen erkek isimlerin (Talha) sonunda bulunur bura da o isimlerin müennes olduğunu göstermez.

Örnek: حَمْرَةٌ - طَلْحَةُ

Sonunda ة bulunan bütün özel isimler gayri munsarif olurlar.

التَّذْكِيرُ وَالتَّأْنِيثُ فِي الْأَسْمَاءِ

b) ة İsmi failin مُبَالَغَةٌ kipini göstermek için ismi failin sonuna gelir. Müzekker ismi failin sonuna geldiği zaman dişilik alameti olmaz.

Örnek: رَحَالٌ - رَحَالَةٌ/عَلَامَةٌ - عَلَامَةٌ (çokbilmiş)

Ek Bilgi: Ayrıca ismi failerin sonuna çoğul alameti olarak gelmektedir.

Örnek: كَفْرَةٌ - فَجْرَةٌ - قَتْلَةٌ

B) (kisa elif) elif-i maksure: Elif sesiyle telaffuz edilen ى şeklinde yazılan harflerde de müenneslik alameti vardır.

Örnek: يُسْرَى - بُسْرَى - كُبْرَى

İsimlerin sonundaki (ا) de müenneslik alametidir.

Örnek: عصا

C) Bazı isimlerin sonundaki hemzeden (ء) önce bulunan elif (ا) isimlerde müenneslik alameti katar. Bu tür müennes isimler hep sıfat anlamı taşıyan isimlerdir.

Örnek: حَمْرَاءٌ - بَيْضَاءٌ - زَرْقَاءٌ - سَوْدَاءٌ

3-Sema-i Müennes: Bunların müennes olduğunu gösteren herhangi bir alamet yoktur. Sözlükten, duyarak veya ezberleyerek bulunur bilinir.

Örnek: نَفْسٌ - شَمْسٌ - عَيْنٌ - رُوحٌ

İSM-İ MAKSUR, İSM-İ MENKUS, İSM-İ MEMDUD

a) Maksur isim, sonunda devamlı elif-ya bulunan isimdir. Üç hareke bunların sonunda takdir edilir.

Örnek: هَذَا الْقَتْلَى اتَّبَعَ الْهُدَى وَلَمْ يَأْتِ بِالْأَدَى. (Bu delikanlı, doğru yola uydu ve eziyet verici bir şey yapmadı) gibi.

b) Menkus isim, sonunda bir önceki harf kesreli olan devamlı "ya" bulunan isimdir. Merfu' veya mecrur olduğunda (zamme ve kesre) ağır geldiği için, sonunda bu harekeler takdir edilir.

Örnek: حَكَمَ الْقَاضِي عَلَى الْجَانِي. (Hâkim, suçluyu mahkûm etti. Gibi.

Fakat bu isim mansub olduğu zaman, sonunda fetha ortaya çıkar.

Örnek: أَيْتُ الْقَاضِي (Kadı'yı gördüm)

Bu isimler nekira olarak geldiklerinde kelimenin sonunaki "ya" harfi düşer. Merfu ve mecrur halinde ise حَكَمَ قَاضٍ şeklinde gelir, mansub halinde ise "ya" harfi tekrar ortaya çıkar ve رَأَيْتُ قَاضِيًا şeklinde yazılır.

c) Memdud isim, sonunda kendisinden önce zaid elif (eklenmiş elif) olan her murab (sonu değişebilen) isimdir.

Örnek: إِحْتَرَمْتُ الْفُرَّاءَ (Okuyuculara hürmet ettim) gibi.

İSM-i MENSUB

İsm-i Mensub: Sonuna, kendisinden önceki harfin harekesi kesreli, şeddeli bir “ي” harfi eklenen isimdir. Bu, sonunda “ي” bulunmayan isme mensubiyeti (aitliği) göstermek için yapılır.

- İsm-in sonunda müenneslik “ة” si varsa hafzedilir (düşürülür.)

Örneğin; مَالِطَةٌ (Malta) → مَالِطِيٌّ (Maltalı)

- İsim, üç harfli maksur (sonunda elif-i maksure bulunan) bir isim ise, veya elif-i memdude ile sona eren müennes bir isim ise, son harfi “و” ‘a çevrilir.

Örneğin; عَصَا (baston) → عَصَوِيٌّ (Çöl) → صَحْرَوِيٌّ gibi

- İsim dört harfli maksur veya menkus bir isim ise (ا) ve (ي)’yı (و)’a çevirmek ve bunları hafzetmek (düşürmek) caizdir.

Örneğin; مَعْنَى (Mana) → مَعْنَوِيٌّ veya مَعْنِيٌّ (Manevi) ---- المَاضِي (Mazi, geçmiş) → المَاضِيٌّ veya المَاضَوِيٌّ (Mazi ile ilgili, geçmiş)

- İsim, beş veya daha fazla harfli maksur veya menkus bir isim ise nisbet (ي) sı eklenmeden önce kelimenin son harfi hafzedilir. (düşürülür)

Örneğin; المُصْطَفَى (Mustafa) → المُصْطَفِيٌّ (Mustafa’ya ait) المُشْتَرِي (Müşteri) → المُشْتَرِيٌّ (Müşteri ile ilgili, müşteriye ait)

- İsim, ikinci harfi kesreli, üç harfli bir isim ise, nisbet yapılmadan önce ikinci harfi fethalı kılınır.

Örneğin; مَلِكٌ (Kral) → مَلِكِيٌّ (Krala ait)----إِبِلٌ (Deve) → إِبِلِيٌّ (Deve ile ilgili)

- Şeddeli (ي) ile sona eren isme nisbet yapıldığında bu ismin üç hükmü vardır:

a) Eğer şeddeli (ي) bir harften sonra gelirse, birinci (ي) aslına, ikinci (ي) , (و)’a çevrilir ve bundan önceki harfin harekesi fetha kılınır.

Örneğin; طَوَوِيٌّ → (طَوَوِيٌّ = Tay—aslı= طَوِيٌّ)

Diğer örnek: حَيَّ (Canlı) → حَيَوِيٌّ (canlıya ait)

b) Eğer şeddeli “ي” iki harften sonra gelirse, birinci (ي) hafzedilir, ikinci (ي) (و) ‘a çevrilir ve bundan önceki harfin harekesi fethalı kılınır.

Örneğin; عَلِيٌّ (Ali) → عَلَوِيٌّ (Aliye ait)

c) Eğer şeddeli (ي) üç veya daha fazla harften sonra gelirse, hafzedilir.

Örneğin; شَافِعِيٌّ (Şafi-i) → شَافِيَّةٌ (Şafi’ye ait)

Diğer örnek: كُرْسِيٌّ (Kürsü, sandalye) → كُرْسِيَّةٌ (Kürsüye ait, sandalyeye ait)

İsim فَعِيلَةٌ veya فَعِيلَةٌ vezninde ise, “ي” ve “ت” hafzedilir (düşürülür) ve ikinci harf fethalı kılınır.

Örneğin; حَنِيفَةٌ (Hanife) → حَنِيفِيٌّ (Hanifeye ait)

Diğer örnek; فُرَيْطَةٌ (Kurayze) → فُرَيْطِيٌّ (Kurayze’ye ait)

- Lame’l fiil (son harfi) hafzedilen ve kök harflerinden ikisi üzerine kalan üç harfli her isme nisbet yapıldığında bu isim aslına döndürülür.

Örneğin; يَدٌ (El) → يَدَوِيٌّ (El ile ilgili)

Diğer örnek; أَبٌ (Baba) → أَبَوِيٌّ (Babaya ait)

Diğer örnek; أَخٌ (Kardeş) → أَخَوِيٌّ (Kardeşe ait)

İSM-i TAFDİL

İsm-i Tafdil: iki şeyin nitelendiği bir sıfatta, birinin diğereinden daha üstün olduğunu gösteren kiptir.

Örneğin; زَيْدٌ أَعْلَمُ مِنْ عَلِيٍّ (Zeyd Ali’den daha bilgilidir.)

İsm-i tafdil üç harfli fiilden أَفْعَلٌ, müennesi فُعَلَى vezninde yapılır. Bu fiilin malum, tam, olumlu, çekimli, yalın, farklılığı kabul eden, renk, kusur veya süse delalet etmeyen bir fiil olması şarttır.

İsm-i tafdilin üç kullanılış şekli vardır:

A) Başında “ال” bulunmaması ve mudaf olmaması: Bu durumda müfred müzekker olması ve kendinden sonra da “mufaddalun aleyh’in (kendisine karşı başkası üstün tutulmuş olanın=kiyas var) “min” ile mecurur olarak getirilmesi gerekir.

DİKKAT KIYAS VAR!

Örneğin; زَيْنَبُ أَكْبَرُ مِنْ مَرْيَمَ (Zeynep Meryem’den daha büyüktür.) gibi.

إِلِيمٌ أَفْعَلٌ مِنَ الْمَالِ (İlim, maldan daha faydalıdır.)

فَاطِمَةٌ أَفْعَلٌ مِنْ خَالِدٍ (Fatma, Halid’den daha bilgilidir.)

الْشَّمْسُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَمَرِ (Güneş, Ay’dan daha büyüktür.)

B) Başında “ال” in bulunması: Bu durumda ism-i tafdilin mevsufuna uyması gerekir ve kendinden sonra “mufaddalun aleyh” (=kendisini başkası üstün tutulmuş olan=kiyas getirilmez)

DİKKAT KIYAS YOK!

ÖRNEKLER:

الْبَيْتُ الْكُبْرَى مُجْتَهِدَةٌ. (En büyük kız çalışkandır.) gibi.

الْعُرْفَةُ الصُّغْرَى جَمِيلَةٌ. (En küçük oda güzeldir.)

أَلْوَدُّ الْأَكْبَرُ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ (En büyük erkek çocuk, baba yerindedir=baba makamındadır)

C) a-Marifeye mudaf olması durumunda: Bu durumda kendinden öncekine uyması ve uymaması caizdir. (Yani uyabilir de uymayabilir de)

ÖRNEKLER:

مَكَّةُ أَشْرَفُ الْمُدُنِ ya da شُرْفَى الْمُدُنِ (Mekke, şehirlerin en değerlisidir.)

أَفَاضِلُ النَّاسِ (أفاضل الناس) . (Amel eden âlimler, insanların en faziletlisidir.)

زَيْنَبُ أَفْضَلُ النِّسَاءِ (فُضْلَى النِّسَاءِ) (Zeynep, kadınların en faziletlisidir.)

C) b-Nekreye mudaf olması: Bu durumda müfred ve müzekker olması gerekir.

ÖRNEKLER:

تُوبَى أَفْضَلُ امْرَأَةٍ (Tuba, en faziletli kadındır) gibi.

رِجَالٌ أَعْلَمُ أَنْفَعُ رِجَالٍ (İlim adamları, en faydalı adamlardır.)

مَرْيَمُ أَكْبَرُ امْرَأَةٍ (Meryem, kadınların en büyüğüdür.)

اِعْرَابُ اَلْاِسْمَاءِ _ I'RAB TABLOSU

مفرد	تثنية	جمع المذكر السالم	جمع المؤنث السالم	جمع التكسير
مرفوع	... أَنْ	... وُنْ	... أَتْ	...
منصوب	... يَنْ	... يَنْ	... أَتْ	...
مجرور	... يَنْ	... يَنْ	... أَتْ	...
الأمثلة ←	الْمُدْرَسُ	الْمُدْرَسُونَ	الْمُدْرَسَاتُ	الْأَطِبَاءُ
	الْمُدْرَسِ	الْمُدْرَسِينَ	الْمُدْرَسَاتِ	الْأَطِبَاءِ
	الْمُدْرَسِ	الْمُدْرَسِينَ	الْمُدْرَسَاتِ	الْأَطِبَاءِ

CÜMLE

Cümle: İki veya daha fazla kelimedenden oluşmuş tam mana veren söz dizisine cümle denir.

Arapçada isim cümlesi ve fiil cümlesi olmak üzere iki türlü cümle vardır.

A-FİİL CÜMLESİ (الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ)

Fiil ile başlayan cümlelere fiil cümlesi (الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ) denir. Fiil (فعل), fail (فاعل) ve mef'ul (مفعول) olmak üzere 3 ögesi vardır. Fiil müzekkerlik konusunda faile tabi olur, ancak!

Aynı zamanda fiil her zaman müfrettir.

Madi fiil fetha üzere mebnidir, mudaride ise merfu olur.

KURALLAR:

Fail kural itibarı ile her zaman merfudur. Mef'ul ise mensuptur.

كَتَبَ الْمُدْرَسُ الرِّسَالَةَ	كَتَبْتُ الْمُدْرَسَةَ الرِّسَالَةَ
كَتَبَ الْمُدْرَسَانِ الرِّسَالَةَ	كَتَبْتُ الْمُدْرَسَاتِ الرِّسَالَةَ
كَتَبَ الْمُدْرَسُونَ الرِّسَالَةَ	كَتَبْتُ الْمُدْرَسَاتِ الرِّسَالَةَ

Fail cem li gayri akil olursa fiil müfred ve müennes olarak gelir مَاتَتْ الطَّيُورُ

NOT: Fiil cümlesinin iki temel ögesi; fiil ve faildir.

Fail gizli veya açık gelebilir.

Bu fiilin faili gizlidir.

خَرَجَ = هُوَ

MEF'UL ÇEŞİTLERİ

1-Mef'ulü mutlak: Fiilin lafzından alınan mansub bir isimdir. Yani fiilin mastarından getirilir. Mefulu mutlak;

a) Fiili pekiştirmek,

b) Çeşidini belirtmek,

c) Sayısını belirtmek için fiilden sonra zikredilir.

Örneğin;

أَحْمَدُ اللهُ حَمْدًا (Allah'a güzelce hamd ederim.)(Pekiştirme)

إِصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا (Güzel bir sabırla sabret.)(Çeşit)

ضَرَبَ الشَّرْطِيُّ اللَّصَّ ضَرْبَيْنِ (Polis hırsıza iki defa vurdu.)(sayı)

2-Mef'ulün li eclih: Mansub veya sebep gösteren bir harfle mecrur olan bir isimdir. Yani mefulün li eclih, ya fetha olarak, ya da bir harfi cerden dolayı kesre olarak görevini yapar. Fiilden sonra gelir ve **fiilin sebebini ve meydana geliş nedenini** açıklar.

Örneğin;

يُصَلِّي الْمُسْلِمُ شُكْرًا لِلَّهِ (Müslüman, Allah'a şükür olsun diye namaz kılar.)

سَافَرَ التَّلْمِيزُ لِطَلْبِ الْعِلْمِ (Öğrenci, ilim talep etmek için yolculuğa çıktı.)

3-Mef'ulun fih: Fiilin meydana geliş zamanını veya yerini belirten mansub isimdir. Daima "fi=de, da" manasını içerir.

Örneğin; وَقَفْتُ أَمَامَ السُّورَةِ. (Tahtanın önünde durdum.)

Bu örnekte görüldüğü üzere, durmak işinin nerede yapıldığı bildirilmektedir. Tahtanın önünde durma işi, tam olarak sınırlandırılmamıştır. Yani tahtanın ne kadar önünde durulduğu tam olarak belirli değildir.

أَذْهَبُ إِلَى عَمَلِي صَبَاحًا. (İşime sabahleyin gidiyorum)

Bu örnekte ise, zaman bildirildi. İşe gitme eyleminin hangi zaman diliminde yapıldığı söylendi.

يَقِفُ التَّلْمِيزُ عِنْدَ السُّورَةِ. (Öğrenci, tahtanın önünde duruyor.)

Dikkat edilirse, bu örnekte de durma işinin nerede yapıldığı bildiriliyor. Burada yapılan durma eylemi belirli bir mekan olan tahtanın önünde yapılmıştır.

Mekan zarfı, sınırları belli bir yer olduğu zaman "fi" zikredilir.

Örneğin;

لَعِبَ الْأَوْلَادُ فِي الْمَلْعَبِ. (Çocuklar oyun sahasında oynadı)

Bu örnekte de fiilin hangi mekanda yapıldığı sınırlandırılarak bildirilmiştir. Yani çocuklar tamı tamına oyun sahasında oynamıştır başka bir yerde değil.

صَلَّيْتُ فِي الْمَسْجِدِ. (Camide namaz kıldım.)

Bu son örneğimize dikkat ettiğimizde, namaz kılma işinin belirli sınırlandırılmış bir mekânda yani camide yapıldığı vurgulanmaktadır.

Kısacası mefulu fihler; yer ve zaman bildiren isimlerdir.

4-Mef'ulü ma'ah: (مع) beraber manasındaki "vav" dan sonra gelen ve fiilin, kendisiyle beraber geldiği şeye delalet eden mansub bir isimdir. Yani burada " و " harfi cümlede bir eylemin birlikte yapıldığı manasını vermektedir. Burada bu " و " harfine "vav-ı maiyye" (beraberlik vavı) denilir.

Örneğin; **وَالْجَبَلِ سِرْتُ** (Dağ boyunca yürüdüm= Dağla birlikte yürüdüm)

. **مَشَى خَلِيلٌ وَ شَاطِئَ النَّهْرِ.** (Halil nehir kıyısı boyunca yürüdü.
=Halil nehre beraber yürüdü.)

. **حَضَرَ مُحَمَّدٌ وَ غُرُوبَ الشَّمْسِ.** (Muhammed, güneşin batışıyla geldi= Muhammed, güneşin batışıyla birlikte geldi.)

Yukarıdaki örnekleri incelediğimizde şu sonuç ortaya çıkmaktadır:

Cümlelerde bulunan “و” harfi beraberlik anlamı katmıştır.

5-Mef’ulun bih: Failin işlediği işten etkilenen isme mefulun bih denir. Fiil, mefulun bih'ten önce doğrudan doğru-

ya, kendisi gelmişse, yani, fiille meful arasında cer harfi yoksa, böyle mefule sarih mefulun bih denir:

اِشْتَرَيْتُ قَلَمًا Bir kalem satın aldım.

قَرَأْتُ الْكِتَابَ Kitabı okudum.

cümlelerindeki **قَلَمًا** ve **الْكِتَابَ** isimleri, sarih mefullerdir.

Bazı fiiller de, mefullerine, ancak cer harfi ile tesir ederler.

Böyle, önünde cer harfi bulunan mefulun bih'e de gayri sarih mefulun bih denir:

غَضِبَ عَلَى صَاحِبِهِ Arkadaşına kızdı

Bazı fiiller iki meful alırlar:

أَعْطَيْتَ الْفَقِيرَ صَدَقَةً Fakire sadaka verdin.

LAZIM FİİL-MÜTEADDİ FİİL

Lazım fiil; faili ile yetinen ve herhangi bir mefulun bihi **nasb etmeyen** (almayan) fiillerdir. Yani eğer bir fiil, bir **mefule ihtiyaç duymadan** mana tamamlanabiliyorsa bu fiil lazımdır.

Örneğin: **جَلَسَ عَلِيٌّ** (Ali oturdu.) **ذَهَبَتِ الْبِنْتُ** (Kız gitti)
خَرَجَ الْمُعَلِّمُ (Öğretmen çıktı)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere, gelen fiiller herhangi bir mefule ihtiyaç duymamışlardır. O halde bu fiiller lazımdır.

Müteaddi fiil ise, bir veya daha çok mefulun bihi **nasb eden,** yani mefule ya da **mefullere ihtiyaç duyan** fiillerdir.

O halde aşağıdaki örnekleri incelememizde fayda vardır:

Örneğin: **شَرَحَ الْأُسْتَاذُ الدَّرْسَ** (Hoca dersi açıkladı)

أَكَلَ عَلِيٌّ التَّفَاحَ (Ali elmayı yedi.)

Yukarıda da görüldüğü üzere, gelen fiiller, meful almışlar ve cümleler de bu şekilde oluşmuştur. O halde bu fiiller müteaddi fiillerdir.

Örneğin: Ali geldi (Nesne almadı- Geçişsiz fiil)

Ali eve geldi (Nesne aldı- Geçişli fiil)

Sonuç olarak Arapça'da;

- **Lazım fiil, meful almayan**

Müteaddi fiil ise meful alan fiillerdir.

Geçişli fiil, dört kısma ayrılır:

1) Bir mefulun bihi nasb eden fiiller: (Bir meful alan fiiller) Mefulun bih, failin işlediği işten etkilenen isimlerdir. Yani hepimizin bildiği genel manada meful de diyebiliriz. Bu fiillerin bazıları şunlardır:

أَكَلَ (Yedi) **حَفِظَ** (Ezberledi) **قَرَأَ** (Okudu) vb.

Örneğin: **حَفِظَ عُمَرُ دَرْسَهُ** (Ömer dersini ezberledi)

2) Aslı mübteda ve haber olan iki mefulun bihi nasb eden (alan) fiiller: Bunlar :

a) **حَجَا** (Biri hakkında iyi düşündü), **عَدَّ** (Saydı), **رَعَمَ** (iddia etti), **جَعَلَ** (Yaptı, kıldı), **ظَنَّ** (Zannetti), **حَسِبَ** (Sandı),

خَالَ (Hayal etti, farz etti), **وَهَبَ** (Hibe etti)

Yukarıdaki bu fiiller, **zan** ifade eder.

b) **دَرَى** (Bildi, idrak etti), **رَأَى** (Gördü), **تَعَلَّمَ** (Öğren), **عَلِمَ** (Bildi), **وَجَدَ** (Buldu), **أَلْفَى** (Birini buldu).

Yukarıdaki fiiller **kesin bilgi** ifade eder.

c) **تَرَكَ** (Terk etti), **إِتَّخَذَ** (Edindi), **وَهَبَ** (Hibe etti), **جَعَلَ** (Yaptı, kıldı), **رَدَّ** (Reddetti),

Yukarıdaki fiiller **bir şeyi bir halden başka bir hale dönüştürmeyi** ifade ederler.

3) Asılları mübteda ve haber olmayan iki mefulu nasb eden (iki meful alan) fiiller : Bunlar:

عَلَّمَ (Öğretti), **أَعْطَى** (Verdi), **سَأَلَ** (Sordu), **مَنَحَ** (Bağışladı),

أَلْبَسَ (Engel oldu), **كَسَا** (Giydirdi), **سَمَّى** (İsim verdi), **مَنَعَ** (Elbise giydirdi), **هَدَى** (Hidayet etti)

4) Üç mefulu nasb eden fiiller (Üç meful alan fiiller)

Bunlar:

نَبَأَ (Anlattı, aktardı), **أَجْبَرَ** (Zorladı), **جَبَرَ** (Zorladı), **خَدَّتْ** (Haber verirdi), **أَنْبَأَ** (Haber verdi), **أَعْلَمَ** (Bildirdi, öğretti),

أَرَى (Gösterdi) fiilleridir.

Sonuç olarak Arapça'da geçişli (müteaddi) fiillere meful gelmesi hususu;

- Bir meful alan fiiller
- Aslı mübteda-haber olup iki meful alan fiiller
- a) Zan ifade edenler
- b) Kesin bilgi ifade edenler
- c) Bir halden başka hale dönüştürmeyi ifade edenler
- Aslı mübteda-haber olmayan ve iki meful alan fiiller
- Üç meful alan fiiller
- Üç meful alan fiiller olmak üzere incelenebilir.

SIFAT-I MÜŞEBBEHE

SÜLASİ MÜCERRED (YALIN HALDE) FİİLLERİN BABLARI

Bunlar altı tanedir: (Birinci bab:Mazi=>Fetha Muzari=>

Zamme)**فَعَلَ - يَفْعُلُ (كَتَبَ - يَكْتُبُ)**

(İkinci bab: Mazi=> Fetha / Muzari=> Kesra) **فَعَلَ - يَفْعُلُ**

ضَرَبَ - يَضْرِبُ

(Üçüncü bab: Mazi=> Fetha / Muzari=> Fetha

فَعَلَ - يَفْعُلُ (ذَهَبَ - يَذْهَبُ)

(Dördüncü bab: Mazi=> Kesra / Muzari=>Fetha)

فَعَلَ - يَفْعُلُ (عَلِمَ- يَعْلَمُ)

(Beşinci bab:Mazi=>Zamme /Muzari=>Zamme)

فَعَلَ - يَفْعُلُ (حَسَنَ يَحْسُنُ)

(Altıncı bab: Mazi=> Kesra / Muzari=> Kesra)

فَعْلٌ - يَفْعُلُ (حَسِبَ - يَحْسِبُ)

Sıfat-ı müşebbehe; kendisiyle nitelenen şahıstan ayrılmayan sabit bir sıfata delalet etmek üzere **üç harfli lazım bir fiilden** yapılan bir kiptir.

Örneğin; شَعْبَانُ (Cömert), صَعْبٌ (zor), حَسَنٌ (güzel), كَرِيمٌ (tok)

Sıfat-ı müşebbehe فَرِحَ babından (dördüncü babtan) üç vezinde gelir.

a) Fiil, üzüntü veya sevince delalet ettiğinde فَعْلٌ vezninde gelir. Müennesi فَعْلَةٌ dır. (Semai)

Örneğin; فَرِحَتْ - فَرِحَ (üzgün erkek-bayan), فَرِحَتْ - فَرِحَ (sevinen erkek-bayan)

b) Fiil, kusur veya süs veya renge delalet ettiğinde فَعْلٌ vezninde gelir. Müennesi de فَعْلَةٌ dır. (Gayr-ı munsarraf, kıyası)

BURADAKİ VEZİNLER KIYASI (YANI KALIPLI-KURALLI)

Örneğin; أَحْرَجَ - حَوْرَاءُ (Topal erkek-bayan), عَرَجُ - عَرَجَاءُ (Huri gözlü erkek-bayan)

c) Fiil, bir boşluk veya doluluğa delalet ettiğinde فَعْلَانٌ vezindedir. Müennesi, فَعْلَانِي dır. (Gayr-ı munsarraf ve kıyası)

Örneğin; شَبَعَانُ - شَبَعِي (tok erkek-bayan), جَوَّعَى - جَوَّعَانُ (aç erkek-bayan)

Sıfat-ı müşebbehe كَرَّمَ babından (beşinci babdan) birçok vezinde gelir.

Bu vezinlerin en çok bilinen ve kullanılanı altı tanedir.

VEZİN	فَعْلَانٌ	فَعْلَانِي	فَعْلٌ	فَعِيلٌ	فَعْلٌ	فَعْلٌ
ÖRNEK	جَبَانٌ korkak	صَرَاحٌ (çığlık atan),	سَهْلٌ Kolay	جَمِيلٌ güzel	حَسَنٌ güzel	صَلْبٌ sert-katı

İSİM CÜMLESİ

İsim cümlesi bir durumu bir varlığın nasıl olduğunu haber verir, bir hüküm bildirir umumiyetle isim cinsinden bir kelimeyle başlar.

ÖRNEK: الْمُدْرَسَةُ نَشِيطَةٌ - الْكِتَابُ مُفِيدٌ

İsim cümlesinde söze kendisiyle başlanan kelimeye MÜBTEDA (مبتدأ) denir. Mübteda isim cümlesinin öznesidir. Mübtedayı (özneyi) niteleyen öznenin durumunu haber veren kelimeye HABER (خبر) denir. Haber isim cümlesinin yüklemidir.

ÖRNEK: الْبَابُ مَفْتُوحٌ

(haber) (mübteda)

Mübteda umumiyetle marife (ال alan) haber ise nekira (ال olmayan)dır.

Gerek mübteda gerekse haber merfudur.

Haber üç kısımdır: Müfred, cümle (isim veya fiil cümlesi) ve şibhi cümle (yani zarf veya carr ve mecrur =>Şibh=cümleye benzeyen) Dilerseniz bunları örneklerde inceleyelim.

عَلِيٌّ مُجْتَهِدٌ (Ali çalışkandır) => Haber müfreddir.

التَّلْمِيزُ يَكْتُبُ وَاجِبُهُ (Öğrenci ödevini yazar) => Haber fiil cümlesi

• İsm-i fail ve ismi meful'den her biri devamlı bir niteliğe delalet ettiğinde, Sıfat-ı müşebbehe; bunların vezninde gelebilir.

Örneğin; طَاهِرُ الْقَلْبِ (temiz kalpli), مُعْتَدِلُ الْقَامَةِ (orta boylu), مُهَذَّبُ الطَّبَعِ (iyi huylu)

EXTRA BİLGİLER: (Önemlidir! Meraklısına ☺☺☺)

1) فَعْلٌ ve فَعْلَاءٌ kalıpları gayr-ı munsarrafıdır. (Renk, kusur ve sakatlık bildirenler)

2) Sarf ilmi ile uğraşan âlimlerden bir kısmı, ism-i fail ile sıfat-ı müşebbehe aynı şeydir demişlerdir.

3) فَعْلٌ => Müennesi => فَعْلَاءٌ => Cemisi => فَعْلٌ => Bu kalıplar kıyasıdır, yani kurallıdır, kalıplıdır. Diğer kalıplar ise semaidir; yani sözlüklerden bakılarak ve kullanılarak öğrenilir, belli bir kurala dâhil değildirlir.

4) Mezid fiillerin sıfatı müşebbehesi; ism-i failleridir. **Örneğin;** أَظْلَمٌ => مُظْلَمٌ (Karanlık) ya da اِعْتَدَلْتُ => مُعْتَدِلٌ (Orta yollu)

5) Sıfat-ı müşebbehe lazım fiilden yapılırken, ismi fail hem lazım hem müteaddiden yapılır.

6) İsm-i fail daha çok hal ve istikbal (gelecek), bazen de mazi içindir. Oysa sıfat-ı müşebbehe **yalnız geniş zaman** içindir.

7) Sıfat-ı müşebbehe devamlılık bildirir.

8) Sıfat-ı müşebbehe fail alır.

9) Sıfat-ı müşebbehe failine mudaf olabilir. **Örneğin;** هُوَ حَسَنُ الْخُلُقِ (O güzel huyludur)

10) Sıfat-ı müşebbehe bazen istisnai olarak müteaddi (geçişli) fiillerden de gelebilir. **Örneğin:** عَلِيمٌ => عِلْمٌ

11) Sülasilerde semai, mezidlerde ise kıyasıdır. (genellikle)

(الْجُمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ)

Haber mübteda'ya aşağıdaki hallerde uyar.

1-Cinsiyet konusunda yani mübteda müzekker (مذكر) ise haber de müzekker, mübteda müennes (مؤنث) ise haber de müennes olur.

2-Sayı konusunda yani mübteda müfred (مفرد) ise haber müfred, mübteda müsenna (مثنى) ise haber de müsenna, mübteda cem (جمع) ise haber de cem olarak gelir.

مِثَال: الْمُدْرَسُ نَشِيطٌ - الْمُدْرَسَانِ نَشِيطَانِ. - الْمُدْرَسُونَ نَشِيطُونَ. الْمُدْرَسَةُ نَشِيطَةٌ. - الْمُدْرَسَاتُ نَشِيطَاتُ.

Ancak mübteda cem liğeyri akil ise haber genelde müfred ve müennes olarak gelir.

الْكِتَابُ مُفِيدٌ.

HABERİN ÇEŞİTLERİ

مُحَمَّدٌ أَبُوهُ عَلِيٌّ (Muhammed (var ya) babası alim olandır.) => Haber isim cümlesi

الْكِتَابُ فِي الْحَقِيقَةِ (Kitap çantadadır) => Şibh cümle(cümleye benzeyen)=>Carr ve mecrur (Esre yapan=في ve Esre yapılan=الْحَقِيقَةُ)

السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ (Selam sözden (konuşmadan) öncedir.)
=>Şibh cümle(Fiile benzeyen) => Zarf (burada قَبْلَ zarf edatıdır)

- Haber cümlesinin, kendisini mübtedaya bağlayan bir zamiri kapsaması gerekir:

Örneğin: التَّلْمِيذَانِ مَلَابِسُهُمَا نَظِيفَةٌ = İki öğrenci elbiseleri temiz olandır.)

HABERİN ÖNE GEÇMESİ

Bazı durumlarda haberin, mübtedadan önce gelmesi gerekir. Bu durumlardan bazıları şunlardır:

1) Haber, şibh-i cümle (zarf veya carr mecrur) olduğunda ve mübteda da nekira olduğunda:

Örneğin: فِي الصَّفِّ تَلْمِيذٌ (Sınıfta bir öğrenci vardır.)

Bu örnekte görüldüğü gibi تَلْمِيذٌ kelimesi nekiradır ve mübtedadır.

(فِي الصَّفِّ) “sınıfta” carr ve mecruru mahallen merfudur, haberdir. Yani olması gereken konum, merfu konumudur ama harfi cerden ötürü mahallen merfu olabilmıştır. Bu örnekte mübteda nekira olduğu için, haberin mübtedadan önce gelmesi gerekmiştir ve nitekim de öyle olmuştur.

2) Haber, soru ismi olduğunda:

Örneğin: أَيْنَ الصَّدِيقُ؟ (Arkadaş nerededir?)

Bu örnekte görüldüğü gibi (الصَّدِيقُ) “arkadaş” kelimesi mübtedadır. (أَيْنَ) “nerededir” kelimesi haberdir. Soru ismi olduğu için cümlenin başında gelmiş ve haber olmuştur.

3) Mübtedada habere işaret eden bir zamir bulunduğu haberin mübtedadan önce gelmesi gerekir.

Örneğin: فِي الدَّارِ صَاحِبُهَا (Evde sahibi vardır.)

Bu örnekte görüldüğü gibi, (صَاحِبُهَا) kelimesi mübtedadır. Mübteda olan bu kelimeye habere işaret eden bir zamir bulunduğu için haberden sonra gelmiştir.

İNNE VE KARDEŞLERİ

لَا	لَيْتَ	لَعَلَّ	لَكِنَّ	كَأَنَّ	أَنَّ	إِنَّ
-----	--------	---------	---------	---------	-------	-------

اِنَّ (Inne) ve benzerleri amil (Etki eden) harflerdir. Kendi başlarına anlamları olmamakla birlikte isim cümlesinin başına gelirler mübtedayı (مُبْتَدَأً) kendilerine isim olarak alıp nasp eder, haberi de (خَبْرٌ) harberleri olarak alırlar ve ref yaparlar. İsim cümlesine her biri ayrı bir anlam kazandırır. İnne ve benzerleri Arapça'da أَلْحُرُوفُ الْمُسْتَبَهَّةُ بِالْفِعْلِ (fiile benzeyen harfler) adıyla anılmaktadır, çünkü bunlar fiil gibi üç ve daha fazla harflidirler ve fetha üzere mebnidirl-

er. Bu harfler isim cümlesinin başına gelerek mübtedayı kendilerine isim olarak nasp etmeleri, haberi de haber olarak almaları ve merfû yapmaları sebebiyle النَّوَاسِخُ (hükmü kaldıranlar) değiştirenler de denir. İnne ve benzerleri tüm diğer harfler gibi mebnidirlir, bunların müzekkerlik-müenneslik, müred-tesniye ve cem olma durumu yoktur.

إِنَّ وَ أَخْوَاتُهَا

Öğrendim ki sınav kolaydır. عَلِمْتُ أَنَّ الْإِمْتِحَانَ سَهْلٌ
Fakat sınav kolaydır. لَكِنَّ الْإِمْتِحَانَ سَهْلٌ
Umulur ki sınav kolaydır. لَعَلَّ الْإِمْتِحَانَ سَهْلٌ

Kesinlikle sınav kolaydır. إِنَّ الْإِمْتِحَانَ سَهْلٌ
Sanki sınav kolaydır. كَأَنَّ الْإِمْتِحَانَ سَهْلٌ
Keşke sınav kolay olsa. لَيْتَ الْإِمْتِحَانَ سَهْلٌ
Allah'tan başka ilah yoktur. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

CİNSİNİ OLUMSUZ KILAN (Ait olduğu tüm grubla ilgili olumsuzluk bildiren) “LA”

Cinsini nefyeden (olumsuz yapan) (لَا) “la”, (أَلَّا) gibi iş yapar. Yani mübtedayı nasp eder, mübteda onun ismi kabul edilir. Haberi de ref eder, habere de onun haberi denir.

Özetle, لا ismini nasp (fethalı) haberini de ref (örteli) yapar.

Mudaf veya mudafa benzer olduğu zaman ismini nasp eder. Müfred (tek kelime) olduğu zaman, ne ile mansub oluyorsa onun üzerine mebnidir.

Örneğin; لَا سَاعِيًا فِي فِسَادٍ مَحْبُوبٍ (Fesada koşan hiçbir kimse sevilmez.)

Örneğin; لَا ظَلَمَ دَائِمٌ (Hiçbir zulüm daimi değildir.) gibi.

Bunun, لا nın, amel etmesi (iş görmesi) için,

1) isminin nekra olması

2) Kendisine bitişik olması (yan yana olması) araya başka kelime girmemiş olması

3) Başına bir harfi cer gelmemesi gerekir.

- Dikkat edilirse bu edatla yani لا ile başlayan cümlelere “hiç, hiçbir” anlamı verilerek giriş yapılmaktadır.

Örnekler:

لَا سَحَابَ فِي السَّمَاءِ مُنْذُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ (Üç günden beri havada hiç bulut yok.)

لَا رَيْبَ فِيهِ (Elif lam, mim. O, kendisinde hiçbir şüphe olmayan kitaptır.)

لَا مُسَافِرِينَ فِي مَحَطَّةِ الْفَطَارِ الْآنَ (Şu anda, tren garında hiçbir yolcu bulunmamaktadır.)

Kane ve arkadaşları nakıs(eksik) fiillerdendir. Nakıs (eksik) fiil; yalnız faili ile bir oluş bir iş bildirmeyen ve başka bir kelimeye ihtiyaç duyan fiillerdir. Bu fiiller çoğu zaman yardımcı fiil olarak kullanılır. Örneğin;
كَانَ أَحْمَدُ يَفْرَأُ الْكِتَابَ قَبْلَ قَلِيلٍ (Ahmed, az önce kitap okuyordu.)

Kane ve arkadaşları isim cümlesinde geldiğinde durum şu şekilde olur: Kane ve arkadaşları ismini ref haberini nasb eder. Bu ne demek? Bu şu demek: Yani kane ve arkadaşlarından sonra gelen isim (mübteda) merfu (örteli) olur. Peki haberi ne oldu? Yani ikinci isim? Haberini de nasb (fethalı) yapar.

Şunu da söyleyelim: Mübteda kane ve arkadaşlarının ismi, haber de kane ve arkadaşlarının haberidir.

Bu bizim kane'nin grubu oldukça kalabalıktır. 13 tane var.

- 1) كَانَ (idi, vardı, oldu)
- 2) أَصْبَحَ (sabahladı, oldu)
- 3) أَضْحَى (kuşluk vakti oldu, oldu)
- 4) أَمْسَى (akşamladı)
- 5) لَيْسَ (değildir, olmadı, yoktur)
- 6) صَارَ (oldu, dönüştü,)
- 7) ظَلَّ (gün boyunca oldu, devamlı)
- 8) بَاتَ (gece boyunca oldu)
- 9) مَا دَامَ (devam ettiği sürece)
- 10) مَا زَالَ (hala, devam ediyor)

- 11) مَا بَرِحَ (hala, devam ediyor)
- 12) مَا قَتَيْتَ (hala, devam ediyor)
- 13) مَا انْفَكَ (hala, devam ediyor)

ÖRNEKLER:

- 1) كَانَ أَحْمَدُ عَالِمًا مَشْهُورًا (Ahmet meşhur bir alim idi)
- 2) أَصْبَحَ عَلِيٌّ تَاجِرًا (Ali tüccar oldu)
- 3) لَيْسَ الْجَوُّ بَارِدًا (Hava soğuk değildir)
- 4) أَمْسَى الْمُعَلِّمُ فَرِحًا (Öğretmen mutlu bir şekilde akşamladı)
- 5) ظَلَّتْ الْمُجْتَهِدَةُ نَاجِحَةً (Çalışkan kız devamlı başarılıdır)

MERAKLISINA !!! ☺☺☺☺☺

Kane ve arkadaşları tek başlarına pek bir şey ifade etmez. Bunlara eksik(nakıs) denmesinin sebebi, bir fail meful almamaları, eksik kalmaları, bunun yerine isim ve haber almalarıdır. Yani bu fiiller tam bir fonksiyon içinde değildirler.

- Bu fiillerden مَا دَامَ , مَا لَيْسَ nin muzari ve emir fiil çekimleri yoktur. مَا زَالَ nin ise emir fiil çekimi yoktur. Yani bu fiiller camid (çekimsiz, türetilmez) dir.
- İsimleri müfred de gelse, tesniye de gelse, cemi de gelse, **fiiller daima müfredir.**
- Nakıs fiillerin (kane ve arkadaşlarının) isimleri müzekkerse fiilleri de müzekker, müennesse fiilleri de müennes gelir.

LEYSE GİBİ İŞ GÖREN EDATLAR

Olumsuzluk ifade eden “لَا – مَا – إِنْ” gibi edatlar, لَيْسَ (değildir) gibi iş görürler.

Bu edatlar, isimlerini ref (ötre) haberlerini nasb ederler. Fakat bu edatlar bazı şartlarla şu şekillerde iş görürler:

a) إِنْ – مَا – إِنْ edatlarının iş görebilmesi için, isimlerinin haberlerinden önce gelmesi ve olumsuzluklarının اِلَّا (ancak) edatı ile bozulmaması gerekir.

Örneğin مَا مُحَمَّدٌ قَائِمًا (Muhammed ayakta değildir.)

b) لَا nın iş görebilmesi için, yukarıda sayılan iki şarta ilaveten, “la” nın isminin ve haberinin nekre olması gerekir.

Örneğin; لَا خَيْرٌ مَضَاعًا (İyilik zayi olmaz=boşa gitmez)

c) لَآتِ nin iş görebilmesi için isim ve haberinin zaman zarflarından olması ve bunlardan birisinin hazfedilmesi gerekir.

Örneğin; لَآتِ (الْحَيْنِ) حِينَ نَدَامَةٍ (Zaman) pişmanlık zamanı değildir.

KADE VE KARDEŞLERİ

1- Mukarebe (Yaklaşma) Fiilleri: Bu fiiller, haberin meydana gelmesinin yakın olduğunu bildirir.

كَادَ : Neredeyse

أَوْشَكَ : Az kalsın, üzere

كَرَبَ : Neredeyse

2- Reca (Ümit ifade eden): Bu fiillerin haberin meydana gelmesinin beklendiğini bildirir. Bunlar:

إِنْخُلُوقَ : İnşallah, umulur ki

عَسَى : Umulur ki

حَرَى : Umulur ki

3- Şuru' fiilleri: Bu fiiller haberin yapılmaya başlandığını bildirir.

جَعَلَ : Başladı أَخَذَ : Başladı أَقْبَلَ : Başladı عَلِقَ : Başladı

طَوَّقَ : Başladı أَنْشَأَ : Başladı شَرَعَ : Başladı هَبَّ :

Başladı قَامَ : Başladı

MERAKLISINA ☺☺☺

• Kade ve benzerleri (Mukarebe-Reca- Şuru fiilleri) nakıs fiillerdendir. Bu fiillerin haberleri **her zaman muzari bir fiille başlamalıdır.** Oysa Kane ya da İnne ve benzerlerinde haber: isim cümlesi, fiil cümlesi, mazi fiille başlayan fiil cümlesi, muzari bir fiille başlayan isim cümlesi, müfred, şibih cümle olabilir.

• Mukarebe(yaklaşma) fiilleri; bir isim cümlesinin başına gelerek, ismini ref, haberi olan muzari fiili ise, cümle olduğu için mahallen nasb eden nakıs fiillerdir. Yaklaşma anlamı kazandırır.

• Mukarebe fiillerinden كَرَبَ günümüz Arapçasında kullanılmamaktadır.

• كَادَ ve أَوْشَكَ fiillerinin hem mazi hem de muzari şekilleri kullanılabilir. Oysa Reca ve Şuru fiillerinin sadece mazi şekilleri kullanılabilir.

- Kade ve benzerlerinin cümledeki anlamına göre, müfred, müsenna, cem', müzekker müennes, gaip-muhatap şekilleri yapılabilir.
- Mukarebe (yaklaşma) bildiren fiillerin haberi konumundaki muzari fiillerin başına, muzari fiili nasb eden bir **أَنْ** getirilebilir.
- Şuru (başlama) fiillerinin haberi konumundaki muzari fiillerin başına kesinlikle **أَنْ** edatı getirilmez.
- Reca (ümit) fiillerinden **عسى** dışında kalanlar günümüz Arapçasında artık kullanılmamaktadır.
- Reca (ümit) fiillerinden **عسى** den hemen sonra **عسى** nin ismi olan bir kelime gelmelidir. Bir isim değil de **أَنْ** ile başlayan mansup bir muzari fiil geliyorsa, bu takdirde **عسى** nakıs fiil olmaktan çıkıp, tam fiil kapsamına

sokulur. **أَنْ** ile başlayan muzari fiil cümlesi ise, bu tam fiilin faili olarak mahallen merfu kabul edilir.

ÖRNEKLER:

Mukarebe(Yaklaşma) :

يَكَادُ شَهْرُ رَمَضَانَ أَنْ يَنْتَهِيَ (Ramazan ayı neredeyse bitmek üzere)

أَوْشَكَ الْوَلَدُ أَنْ يَسْقُطَ مِنَ الشَّرْفَةِ (Çocuk az kalsın balkondan düşecekti)

Reca (Ümit):

عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ (Umulur ki Rabbiniz size yardım eder.)

جَعَلَ التَّلَامِيذُ يَهْتَمُونَ بِتَحْصِيلِ الْعِلْمِ (Öğrenciler ilim tahsiline önem vermeye başladılar.)

أَخَذَ الْوَلَدُ يَقْرَأُ الْكِتَابَ (Çocuk kitabı okumaya başladı.)

شَرَعَ الطِّفْلُ يَبْكِي (Çocuk ağlamaya başladı.)

SIFAT VE MEVSUF (الصِّفَةُ وَالْمَوْصُوفُ)

Arapçada Türkçenin aksine önce mevsuf (مَوْصُوفٌ) sonra sıfat (الصِّفَةُ) gelir. Mevsuf nitelenen, sıfat ise niteleyendir.

Sıfat mevsufa her halükarda uyar.

a) cinsiyet konusunda (müzekkerlik ve müenneslik)

b) sayı konusunda (müfred, müsenna ve cem)

c) irab konusunda (üstün, esre ve ötre)

d) marife ve nekrelık konusunda

Ancak mevsuf cem li ğayriakıl olursa sıfat müfred ve müennes olarak gelir(ağırıklı olarak).

الْمُدْرَسُونَ الْمُجْتَهِدُونَ نَشِيطُونَ.	الْمُدْرَسَانِ الْمُجْتَهِدَانِ نَشِيطَانِ.	الْمُدْرَسُ الْمُجْتَهِدُ نَشِيطٌ.
Erkek öğretmenler etkindirler.	Erkek iki öğretmen etkindirler.	Erkek öğretmen etkindir.
الْمُدْرَسَاتُ الْمُجْتَهِدَاتُ نَشِيطَاتُ.	الْمُدْرَسَاتَانِ الْمُجْتَهِدَاتَانِ نَشِيطَاتَانِ.	الْمُدْرَسَةُ الْمُجْتَهِدَةُ نَشِيطَةٌ.
Bayan öğretmenler etkindirler.	Bayan iki öğretmen etkindirler.	Bayan öğretmen etkindir.

SIRA SAYILARI

مُؤْت	مُدَكَّر
الطَّالِبَةُ الْأُولَى	الطَّالِبُ الْأَوَّلُ
الطَّالِبَةُ الثَّانِيَّةُ	الطَّالِبُ الثَّانِي
الطَّالِبَةُ الثَّلَاثَةُ	الطَّالِبُ الثَّلَاثُ
الطَّالِبَةُ الرَّابِعَةُ	الطَّالِبُ الرَّابِعُ
الطَّالِبَةُ الْخَامِسَةُ	الطَّالِبُ الْخَامِسُ
الطَّالِبَةُ السَّادِسَةُ	الطَّالِبُ السَّادِسُ
الطَّالِبَةُ السَّابِعَةُ	الطَّالِبُ السَّابِعُ
الطَّالِبَةُ الثَّامِنَةُ	الطَّالِبُ الثَّامِنُ
الطَّالِبَةُ التَّاسِعَةُ	الطَّالِبُ التَّاسِعُ
الطَّالِبَةُ الْعَاشِرَةُ	الطَّالِبُ الْعَاشِرُ
الطَّالِبَةُ الْحَادِيَّةُ عَشْرَةَ	الطَّالِبُ الْحَادِي عَشَرَ
الطَّالِبَةُ الثَّانِيَّةُ عَشْرَةَ	الطَّالِبُ الثَّانِي عَشَرَ

SAATLER

-----	-----	-----	saat 10	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ	كَمْ السَّاعَةُ ؟
saat 10'a 10 dakika var	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ إِعْشَرَ دَقَائِقَ	كَمْ السَّاعَةُ ؟	saat 10'u 10 dakika geçiyor	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ وَعَشْرُ دَقَائِقَ	كَمْ السَّاعَةُ ؟
saat 10'a çeyrek var	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ الْارْبَعَا	كَمْ السَّاعَةُ ؟	saat 10'u çeyrek geçiyor	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ وَالرَّبْعُ	كَمْ السَّاعَةُ ؟
saat 10'a 20 var	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ الْاِثْنَانَا	كَمْ السَّاعَةُ ؟	saat 10'u 20 geçiyor	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ وَالثَّلَاثُ	كَمْ السَّاعَةُ ؟
-----	-----	-----	saat 10 buçuk	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ وَالنِّصْفُ	كَمْ السَّاعَةُ ؟

SAYMA SAYILARI

1-2: Önce madud (معدود) sonra aded (عدد) gelir, madud müzekker ise aded de müzekker madud müennes ise aded de müennes olur.

3-10: Önce aded sonra madud gelir, aded ile madud arasında idafet ilişkisi vardır yani aded mudaf olur madud ise mudafun ileyh olur ve mecrur olur. Ayrıca madud cem

olarak gelir. Madud müzekker ise aded müennes, madud müennes ise aded müzekker olur.

11-12: Önce aded sonra madud gelir, madud müzekker ise aded de müzekker, madud müennes ise aded de müennes olur.

NOT-1: 11 ile 19 arasında geçen sayılar fetha üzere mebnidir. Ancak 12 sayısının ikisi hariç.

NOT-2: 11 ile 99 sayıları arasında gelen madud müfred ve mansup olarak gelir.

13-19: Önce aded sonra madud gelir. Madud müzekker

olursa adedin birler basamağı müennes olur, madud müennes olursa adedin birler basamağı müzekker olur.

20-99: Önce aded gelir sonra madud gelir. Madud müfred ve mansup olur.

100 VE SONRASI: Önce aded sonra madud gelir. Madud müfred ve mudafun ileyh olur.

-21-22'den 91-92'ye Kadar olan sayılar arasında 1-2'deki

kural geçerlidir. Madud müzekker ise aded de müzekker, madud müennes ise aded de müennes olur.

SAYILAR

23-29'den 93-99'a kadar olan

bu sayılar arasındaki sayılar 3-9'deki kurala tabidirler yani madud müzekker ise bu sayıların birler basamağı müennes, madud müennes ise bu sayıların birler basamağı müzekker olur.

مؤنث	مذكر
طَالِبَةٌ وَاحِدَةٌ	طَالِبٌ وَاحِدٌ
طَالِبَتَانِ اثْنَتَانِ	طَالِبَانِ اثْنَانِ
ثَلَاثُ طَالِبَاتٍ	ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ
أَرْبَعُ طَالِبَاتٍ	أَرْبَعَةُ طُلَّابٍ
خَمْسُ طَالِبَاتٍ	خَمْسَةُ طُلَّابٍ
سِتُّ طَالِبَاتٍ	سِتُّهُ طُلَّابٍ
سَبْعُ طَالِبَاتٍ	سَبْعَةُ طُلَّابٍ
ثَمَانِي طَالِبَاتٍ	ثَمَانِيَةُ طُلَّابٍ
تِسْعُ طَالِبَاتٍ	تِسْعَةُ طُلَّابٍ
عَشْرُ طَالِبَاتٍ	عَشْرَةُ طُلَّابٍ
إِحْدِي عَشْرَةَ طَالِبَةً	أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا
إِثْنَتَا- إِثْنَتَيْ عَشْرَةَ طَالِبَةً	إِثْنًا- إِثْنَيْ عَشَرَ طَالِبًا
ثَلَاثُ عَشْرَةَ طَالِبَةً	ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا
أَرْبَعُ عَشْرَةَ طَالِبَةً	أَرْبَعَةَ عَشَرَ طَالِبًا
خَمْسَ عَشْرَةَ طَالِبَةً	خَمْسَةَ عَشَرَ طَالِبًا
سِتُّ عَشْرَةَ طَالِبَةً	سِتَّةَ عَشَرَ طَالِبًا
سَبْعَ عَشْرَةَ طَالِبَةً	سَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا
ثَمَانِي عَشْرَةَ طَالِبَةً	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ طَالِبًا
تِسْعَ عَشْرَةَ طَالِبَةً	تِسْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا
عِشْرُونَ طَالِبَةً	عِشْرُونَ طَالِبًا
وَاحِدَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
إِثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	إِثْنَانِ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
ثَلَاثُ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
أَرْبَعُ وَثَلَاثُونَ طَالِبَةً	أَرْبَعَةٌ وَثَلَاثُونَ طَالِبًا
خَمْسُ وَ أَرْبَعُونَ طَالِبَةً	خَمْسَةٌ وَ أَرْبَعُونَ طَالِبًا
سِتُّ وَ خَمْسُونَ طَالِبَةً	سِتُّهُ وَ خَمْسُونَ طَالِبًا
سَبْعُ وَ سِتُّونَ طَالِبَةً	سَبْعَةٌ وَ سِتُّونَ طَالِبًا
ثَمَانِي وَ سَبْعُونَ طَالِبَةً	ثَمَانِيَةٌ وَ سَبْعُونَ طَالِبًا
تِسْعُ وَ ثَمَانُونَ طَالِبَةً	تِسْعَةٌ وَ ثَمَانُونَ طَالِبًا
تِسْعُ وَ تِسْعُونَ طَالِبَةً	تِسْعَةٌ وَ تِسْعُونَ طَالِبًا
مِائَةٌ طَالِبَةً	مِائَةٌ طَالِبٍ

مجرور	منصوب	مرفوع	
ذِي	ذَا	ذُو	Sahip
فِي	فَا	فُو	Ağız
أَبِي	أَبَا	أَبُو	Baba
أَخِي	أَخَا	أَخُو	Kardeş
حَمِي	حَمَا	حَمُو	Kayın peder

Arapça'da esma-i hamse şunlardır; **ح** - **ا**خ - **ا**ب - **ف**و - **ذ**و . Merfu (مرفوع) konumunda vav (و) ile, Mansup (منصوب) konumunda elif (ا) ile, Mecrur konumunda ya (ي) ile i'rab yapılır.

- Esmi hamse (beş isim) nin harf ile i'rab olabilmesi için **aynı anda** iki şartı birden taşıması gerekmektedir. Bu şartlar:
 - Müfret olmak (ikil ve çoğul olmamak)
 - Ya-i mütekellim (konuşan kişinin ya'sı) dışında herhangi bir zamir veya isme mudaf olmak.

ÖRNEKLER:

يَشْتَرِي حَمُوكَ بِالنَّجَارَةِ (Kayınpederin ticaretle uğraşiyor.)
Burada kayınpeder kelimesi merfu durumundadır=faildir. Bu yüzden irabı vav ile olmuştur ve ayrıca (ك) zamirine muzaftır ve müfreddir.

قَابَلْتُ أَخَا مُحَمَّدٍ فِي الْمَسَاءِ (Muhammed'in kardeşiyle akşam görüştim)

Bu örnekte, kardeş kelimesi mansup durumundadır=mef'uldur. Bu yüzden i'rabı elif ile olmuştur. Ve Muhammed kelimesinin mudafıdır ve müfreddir.

سَلَّمْتُ عَلَى أَبِيكَ فِي الصَّبَاحِ (Babana sabahleyin selam verdim)

Bu örnekte, baba kelimesi başına harfi cer geldiğinden mansup durumundadır. Bu yüzden irabı ya harfi ile olmuştur. Ve ayrıca (ك) zamirine mudaftır ve müfreddir.

SORU EDATLARI

Soru edatları şunlardır: **هَلْ** (e) **هَمْزَةٌ**, **هَلْ** Bu iki edat harftir. Bunların olumlu cevabı; **نَعَمْ** ile, olumsuz cevabı ise **لَا** iledir.

Olumsuz sorunun olumlu cevabı **بَلَى** (evet) ile; olumsuz cevabı ise **نَعَمْ** (hayır) iledir.

مَنْ (kim?) (akıllı varlıklar için kullanılan soru edatı)

مَا (ne?) (akılsız varlıklar için kullanılan soru edatı)

أَيْنَ (nerede?)

مَتَى (ne zaman?)

يَحْتَرِمُ جَمِيعَ النَّاسِ أَبَاهُ (Bütün insanlar babasına hürmet gösteriyor.)

Bu örnekte baba kelimesi mansup konumundadır=mef'uldur. Bu yüzden irabı elif ile olmuştur. Ve ayrıca (هـ) zamirine mudaftır. Ve müfreddir.

- Esmi hamsenin (beş isim) harf ile i'rab edilmesi anlatılırken iki şartımız vardı: Bunlardan ikincisi şuydu: Ya-i mütekellim dışında herhangi bir zamir veya isme mudaf olmak. Burada istisna bir durum vardır. **ذُو** sadece isme mudaf olabilir, zamir önünde mudaf konumunda bulunamaz. Örnek: **ذُو الْمَالِ** (Mal sahibi= Burada görüldüğü gibi damire değil isme bitişti)
- Günümüz Arapçasında **فَمَ** sözcüğünün irabı esmai hamse dışında normal kelimeler gibi hareke ile de yapılmaktadır. Örnek: **فَمَهُ فَمِهِ**
- Esmi hamse'den (beş isim) **ذُو** dışında kalan diğer dört isim, cümlede tesniye olarak kullanıldıklarında klasik tesniye i'rabı ile i'rablanırlar. Ancak bu durumda **فَمَ** dışında kalan **أَبٌ** **أَخٌ** **حَمٌ** sözcüklerinin sonlarına okumada kolaylık olması için daha önce çıkarılmış ve kelimenin aslından olan "waw" harfleri yeniden ilave edilir. Örnek: **أَبٌ** < **أَبَوَانٍ** - **أَبَوَيْنِ**
- Her zaman bir isme mudaf olan Esmi Hamseden **ذُو** nün tesniye formatı ise (**ذَوَا** - **ذَوِي**) cemi formatı ise (**ذَوُو** - **ذَوِي**) olarak kullanılabilir.

CEZMEDEN ŞART EDATLARI

İki fiili cezmeden edatlar on üç tanedir. Bunlardan iki tanesi harftir: (**أَيْنَ**) (Şayet) - (**إِنَّمَا**) (dışında) Diğerlerin tamamı ise isimdir. Birinci fiile "şart fiili", ikincisine "şartın cevabı" denilir.

Bunlar: (**مَنْ**) > (Kim),

(**مَا**) > (Ne, öyle şeyki),

(**مَهْمَا**) > (Her ne kadar),

(**مَتَى**) > (Ne zaman),

(**أَيَّانَ**) > (Ne zaman),

(**أَيْنَ**) > (Nerede),

(**أَيْنِ**) > (Her nerede),

(**أَيْنَمَا**) > (Her nerede),

(**حَيْثُمَا**) > (Her nereye),

(**كَيْفَمَا**) > (Nasıl),

(**أَيُّ**) > (Hangi)

(**أَيُّ**) > (Hangi)

ÖRNEK CÜMLELER:

إِنْ تَجَهَّدَ كَثِيرًا تَنْجَحْ > Şayet çok çalışırsan, başarırınsın
 أَيَّانَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ نَشْعُرُ بِالسَّعَادَةِ > Ne zaman Kur'an okursan,
 mutluluk hissedersin.

حَيْثُمَا تُسَافِرُ تَجِدُ رَفِيقًا > (Nereye yolculuğa çıkarsan arkadaş bulursun)

مَهْمَا تُنْفِقُ فِي الْخَيْرِ يُخْلِفُهُ اللَّهُ > (Her ne kadar hayırda infak edersen, Allah karşılığını verir)

DİKKAT! Şart için kullanılıp da iki fiili cezmetmeyen bazı edatlar da vardır. Bunlar:

(لَوْ) > (Şayet), (لَوْلَا) > (Şayet olmasaydı), (لَوْمًا) > (Şayet olmasaydı), (لَمَّا) > (diğında), (Burada fiili muzariyi cezmetmeden edat değil, şart edatıdır.)

(كَلَّمَا) > (Ne zaman olsa, her oluşunda) (إِذَا) > (diğında), (أَمَّا) > (Fakat, bununla beraber)

ÖRNEK CÜMLELER

لَوْ اِخْتَمَى الْمَرِيضُ لَسَلِمَ > (Hasta perhize uysaydı, kurtulurdu)
 لَوْلَا الْهَوَاءُ مَا عَاشَ إِنْسَانٌ > (Heva ve heves olmasaydı, insan yaşamazdı)
 إِذَا عَادَلَ السُّلْطَانُ يُحِبُّهُ الرَّعِيَّةُ > (Sultan adil olunca, halk onu sever.)

ŞARTIN CEVABININ BAŞINA "FA" NIN GELMESİ

Cevap (cümlesi), şart (cümlesi) olmaya uygun olmadığı zaman, cevabın fa ile gelmesi vacip olur. Bu da cevabın;

- 1) isim cümlesi
- 2) fiili camid(türemeyen=sabit=نَعْم gibi) veya
- 3) talep (istek) ifade eden veya
- 4) kendisinden önce س, قَدْ, لَنْ ve سَوْفَ (edatlarından birisi) geçen bir fiil cümlesi olma durumunda olur.

Dilerseniz bunları örneklerde daha net bir şekilde görelim:

مَنْ سَعَى إِلَى الْخَيْرِ فَسَعَى مَشْكُورًا > (Kim iyiliğe=hayra koşarsa, onun koşması=çabası şükürle karşılır.) =Cevap fa ile sağlandı.=> Kişi iyiliğe=hayra koşmazsa çabası şükürle karşılır anlam çıkmamaktadır=> Bu da şart cümlecisi olmadığını gösterir. =isim cümlesi

Yukarıdaki örnekte cevap cümlesi, yani fa ile başlayan bölüm, cevap cümlesi olmaya uygun değildir bu yüzden cevap fa ile başlayan bir cümleyle sağlanmıştır. Ve cevap dikkat edilirse isim cümlesi yani yukarıda sayılan dört maddeden birincisi olarak gelmiştir. Burada dikkat edilecek en önemli husus şudur: İlk bölümde verilen bir şart cümlesi bulunmamaktadır. Yani cevaplanacak bir şart cümlesi yoktur. Başka bir deyişle, şöyle olsaydı şöyle olurdu ya da böyle olmasaydı böyle olmazdı diye bir şart yoktur. Şart ve şart edatlarıkonusu anlatıldığında hatırlanacak olursa, cevaplanacak şart cümlecikleri vardı. Ve ilk cümledeki şarttan dolayı ikinci cümlede cevap oluşuyordu. Burada ise şarta bir cevap verilmiyor aksine, ortaya çıkan sonuç, tespit fa ile cevaplanıyor.

ÖRNEKLER:

إِنْ أَكْرَمْتَ وَالذِّكُّ قَبِيحٌ مَا فَعَلْتَ > (Eğer anne babana ikramda bulunursan, yaptığın iş ne güzeldir!) = Camid cümle=نِعْم = çekimli değildir ve türemez.) Ayrıca anne babana ikram etmezsen kötüdür diye bir mana çıkmaz ve cevap şarta bağlı değildir.

إِنْ تَتَصَدَّقْ فَلَا تُبْطِلْ صَدَقَتَكَ > (Eğer tasaddukta bulunursan=sadaka verirsən, sadakanı başa kakarak boşa çıkarma)=Burada da bir talep vardır.= Dikkat edilirse "fa" nın cevap olarak geldiği kısımda şartın cevabı yoktur. Sadece olması gereken bir tespit, bir durum, bir istek ortaya konmuştur. Yani sadaka vereceğin zaman başa kaktığında sadakanın boşa çıkacağı sonucu ortaya çıkmıştır. Bir şarta bağlı durum söz konusu değildir.

إِنْ تَتَجَرَّعَ فَسَوْفَ يُكْتَرُ مَالُكَ > (Eğer ticaret yaparsan, (sonuçta) malın artacaktır. =Sevfe ile gelecek manası verilen bir cümle. =Burada "fa"lı cümle ile ortaya çıkacak bir sonuç bildirilmiş, herhangi bir şart cümlesine bağlı kalınmadan olacak durum gözler önüne serilmiştir. Yani malın çoğalacağı bir şarta bağlı değil, ticaret yapılıncaya ortaya çıkan doğal bir sonuç olarak bildirilmiştir.

إِذَا نَصَحَكَ الطَّبِيبُ فَاتَّبِعْ نَصِيحَتَهُ > (Doktor sana nasihat ettiğinde, onun nasihatine uy) = Talep cümlesi =Burada doktorun nasihat etmesinin sonucunda ona uyulması istenmektedir. Yine fa ile başlayan bir cevap sözkonusudur, nasihate şöyle olursa uy, böyle olursa uyma şeklinde bir şart ortaya konmamış, yalnızca nasihate uyulması istenmiştir.

کلمات تجزم الفعل المضارع (15)**(A) تجزم فعلا واحدا (4):**

(O Allah) doğurmadı ve doğrulmadı	لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ	1	لَمْ
Henüz ömrüm fayda vermedi	لَمَّا يَنْفَعْ عَمْرِي	2	لَمَّا
Salih amel yapısın	لِيَعْمَلَ عَمَلًا صَالِحًا	3	لَا
Günah işleme	لَا تَذَنْبٌ	4	لَا فِي النَّهْيِ

(B) تجزم فعلين مُسمَّيين شرطًا وجزاء (11):

Eğer tövbe edersen günahların bağışlanır	إِنْ تَتُوبَ يُغْفَرْ ذُنُوبَكَ	1	إِنْ
Her ne yaparsan ondan sorulursun	مَهْمَا تَفَعَّلَ تَسْتَلْ مِنْهُ	2	مَهْمَا
Hayır, olarak ne yaparsan, Allah Teâlâ yanında onu bulursun	مَا تَفَعَّلَ مِنْ خَيْرٍ تَجِدْهُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى	3	مَا
Kim salih amel yaparsa o kurtulan olur	مَنْ يَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا يَكُنْ نَاجِيًا	4	مَنْ
Nerede olursan ölüm sana yetişir	أَيْنَ تَكُنْ يُدْرِكُكَ الْمَوْتُ	5	أَيْنَ
Ne zaman haset edersen helak olursun	مَتَى تَحْسُدْ تَهْلِكْ	6	مَتَى

Nerede günah işlersen işle Allah Teala seni bilir	أَنَّى تُذْنِبُ يَعْلَمُكَ اللَّهُ تَعَالَى	أَنَّى	7
Hangi alim kibirlenirse Allah Teala ona gazaplanır	أَيُّ عَالِمٍ يَتَكَبَّرُ يُبْغِضُهُ اللَّهُ تَعَالَى	أَيُّ	8
Her nerede yaparsan, amelin (fiilin) yazılır	حَيْثُمَا تَفَعَّلَ يُكْتَبُ فِعْلَكَ	حَيْثُمَا	9
Ne zaman tövbe edersen/Tövbe ettiğin zaman tövben kabul olur	إِذَا تَنَّبْتُ تَقْبَلُ تَوْبَتَكَ	إِذَا	10
İlminle amel ettiğin zaman/Ne zaman ilminle amel edersen, insanların en hayırlısı olursun	إِذَا مَا تَعْمَلُ بِعِلْمِكَ تُكُنْ خَيْرَ النَّاسِ	إِذَا مَا	11

حروف تنصب الفعل المضارع (4)

Allah Teala'ya itaat etmemi severim/itaat etmeyi seviyorum	أُحِبُّ أَنْ أَطِيعَ اللَّهَ تَعَالَى	أَنْ	1
Allah Teala, asla kafirleri bağışlamayacaktır	لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ تَعَالَى لِلْكَافِرِينَ	لَنْ	2
İlim tahsil edebilmem için ömrün uzun olmasını seviyorum	أُحِبُّ طَوْلَ الْعُمْرِ كَمَا أَحْصَى الْعِلْمَ	كَمَا	3
"Allah Teala'ya itaat ediyorum" diyen kimseye (cevaben) " O hade/ Öyleyse cennete girersin" sözün	قَوْلِكَ "إِذَنْ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ" لِمَنْ قَالَ: "أَطِيعُ	إِذَنْ	4

GAYR-İ MUNSARIF

Gayr-i munsarîf isim, sonuna tenvin almayan ve kesre yerine de fetha ile cer edilen (sonuna esre alan) isimdir.

Şimdi gayr-i munsarîfın çeşitlerini inceleyelim:

a) **Özel isim:** Müennes veya yabancı kelimeleri kaynaştırılmış veya sonuna elif veya nun ilave edilmiş veya fiil vezninde gelmiş veya ilk harfi ötreli ikinci harfi fethalı üç harfli müzekker bir isim ise; **tenviden menedilir (gayri munsarîf olur)**

Örneğin; مَرِيْمٌ – إِسْمَاعِيلُ – حَضْرَمَوْتُ – عَدْنَانُ – يَزِيدُ – زُفْرٌ gibi

b) **Sıfat:** فَعْلَانُ – فَعْلَى – أَفْعَلُ – فَعْلَاءُ vezninde olduğunda gayr-i munsarîf olur. Sıfat مَفْعَالُ – فَعْلَالُ vezninde olduğunda فَعْلَانُ ve أَفْعَلُ kelimelerinde gayr-i munsarîf olur.

Örneğin; أَيْبُصٌ – سَكْرَانٌ (sarhoş) – سَكْرَى (sarhoş-müe) – سَكْرَانُ – مُمَلَّتٌ – رُبَاعٌ – بَيْضَاءٌ gibi

c) **İsim:** Cem'in son şekli kalıbında geldiği veya müenneslik alameti olan elifi memdude veya elifi meksure ile bittiğinde gayr-i munsarîf olur.

Örneğin; (hamile) حَبْلَى – مَدَارِسُ – صَحْرَاءُ – مَدَارِسُ – مَدَارِسُ gibi

Gayr-i munsarîf mudaf veya elif lamla marife kılındığında kesre ile cerredilir.

Örneğin; بِأَلْمَفَاتِيحِ – مِنْ مَدَارِسِ الْمَدِينَةِ gibi

MEBNI İSİMLER

Sonundaki hareke değişmeyen ve bütün terkiplerde bir kalan isme "mebni" denilir. Mebni isimlerden bazıları şunlardır:

1) Zamirler, İsm-i işaretler, İsm-i mevsuller, Şart isimleri, Soru isimleri, Fiil isimleri

Bunları tamamı Araplardan duyulduğu şekilde mebni olurlar, **yani sonları değişmez.**

2) Onikinin ilk kelimesi hariç, onbirden ondokuza kadar olan sayılar, her iki kelimenin fetha olması üzere mebni-dir.

3) İdafete girmeyen bazı zarflar (yani mudafun ileyh görünürde olmayan fakat mana bakımından vardır) Bunlar ise zamme üzere mebni-dir.

4) Nefyeden (yani yasaklayan) لَا'nın ismi, mudaf veya mudafa benzer olmadığı zaman mebni-dir. Bu isim, ne ile nasb ediliyorsa o hal üzere mebni-dir.

5) "وَيْه" ile biten isimler kesre üzere mebni-dir.

Dilerseniz bunları örneklerde daha net bir şekilde görelim:

ÖRNEKLER:

أَنَا تَلْمِيزٌ مُجْتَهِدٌ (Ben çalışkan bir öğrenciyim) (Zamir)

هَذِهِ مَدْرَسَةٌ جَدِيدَةٌ (Bu yeni bir okuldur) (İsmi işaret)

أُحِبُّ الدِّينَ عِلْمُونِي (Bana öğretenleri severim) (İsmi mevsul)

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ (Her nerede olursanız ölüm sizi bulur) (Şart ismi)

كَيْفَ حَالُكَ يَا عَلِيُّ (Nasılsın, ey Ali?) (Soru edatı)

صَهْ إِذَا تَكَلَّمْتَ غَيْرَكَ (Biri konuştuğunda sen sus!) (Fiil ismi)

طَارَتْ خَمْسٌ عَشْرَةَ حَمَامَةً (Onbeş güvercin, uçtu.) (11-19 arası sayı)

بَلَّغْ اللَّهُ أَمْرًا مِنْ قَبْلِ وَ مِنْ بَعْدِ (Sonra da önce de emir Allahındır.) (Görünürde muzafın ileyhi olmayan fakat mana bakımından var olan)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (Allahtan başka ilah yoktur.) (La'nın ismi, muzaf veya muzafa benzer değil)

سِبْوَئِهِ مِنْ أَيْمَةِ النَّحْوِ (Sibeveyh, büyük nahiv alimlerinden.)

Mazi fiillerin hepsi mebnidir. Aynı şekilde bütün emir fiiller ve bazı muzari çekimler de mebnidir:

a) **Mazi fiil**; fetha (üstün) üzere mebnidir. Ancak kendisine cem-i müzekker vavı bitiştiğinde zamme (ötre) üzere mebni olur. Kendisine harekeli merfu bir zamir bitiştiğinde de sükun (cezim) üzere mebni olur.

Örneğin; شَرِبَ - شَرِبْنَا - شَرِبُوا

b) **Mudari fiil**; Te'kid nununa doğrudan (araya başka kelime girmeden bitiştiğinde) fetha (üstün) üzere mebni olur. Cem-i müennes nununa bitiştiğinde sükûn üzere mebni olur.

Örneğin; لَتَجْتَهِدَنَّ - يَجْتَهِدَنَّ

TE'KID (PEKİŞTİRME)

Te'kid: Kendisinden önce geçeni pekiştirmek için zikredilen bir tabidir. Yani bir önceki kelimeyi kuvvetlendirir. İki çeşittir:

a) Lafzi te'kid: Bu lafzın (sözün) isim veya fiil veya edat veya cümle olarak tekrarlanmasıyla yapılır.

Örneğin; أَحْتَرِمُ الْمُعَلَّمَ الْمُعَلَّمَ. (Öğretmene hürmet ederim, öğretmene.)

ظَهَرَ ظَهَرَ الْحَقُّ (Hak ortaya çıktı, ortaya çıktı.)

نَعَمْ نَعَمْ أَنْتَ عَلَى الْحَقِّ (Evet, evet sen haklısın)

أَنْتَ نَاجِحٌ أَنْتَ نَاجِحٌ (Sen başarılısın, sen başarılısın)

b) Manevi te'kid: Bu şu kelimelerden biri zikredilerek (kullanılarak) yapılır:

عَيْنٌ - نَفْسٌ - كِلَا - كِلْتَا - كُلٌّ - جَمِيعٌ - عَمَّةٌ - أَجْمَعُونَ

c) **Emir fiil**; sonu sahih olup kendisine bir şey bitişmediğinde sükun üzere mebni olur. Kendisine Cem-i müennes nunu bitiştiğinde de böyledir.

Örneğin; أَكْرِمَ - أَكْرِمَنَّ

Kendisine tesniye elifi veya cem-i müzekker vavı veya muhataba ya'sı bitiştiğinde nunun hazfı üzere mebni olur.

Örneğin; اجْتَهَدِي - احْفَظِي - انْتَبِهُوا

Sonu illetli olduğunda illet harfinin hazfı üzere mebni olur.

Örneğin; اسْعَ - اِرْمَ - اُدْعُ

Kendisine te'kid nunu bitiştiğinde fetha üzere mebni olur.

Örneğin; اجْتَهِدَنَّ

Bunlardan her birine, te'kid edilene (pekiştirilen kelimeye) uygun bir zamirin bitişmesi gerekir. Örneğin;

جَاءَتْ أَلَيْبَتُ نَفْسُهَا (Kızın kendisi bizzat geldi)

قَرَأْتُ الْقِصَّةَ عَيْنَهَا (Hikayeyi bizzat okudum)

• Muttasıl (bitişik) ve müstetir (gizli) zamir merfu munfasıl (ayrık) zamirle pekiştirme yapılır.

• Muttasıl (bitişik) ve müstetir (gizli) merfu zamir, ancak munfasıl (ayrık) zamirle pekiştirme yapıldıktan sonra عَيْنٌ ve نَفْسٌ kelimeleri ile pekiştirilirler.

Örneğin; أَكْرَمْتُكَ أَنْتَ (Bizzat sana ikramda bulundum.)

قَمَتَ أَنْتَ نَفْسُكَ (Sen bizzat kendin kalktın)

Te'kid; ref, nasb ve cer olarak irabında te'kid edilene= pekiştirilene uyar.

BEDEL

BEDEL: İrabta kendinden önceki isme tabi olan isimdir.

MÜBDELÜN MİNHE: Bedelden önceki isme denir. Tümünden bir parçanın (bedelü'l-ba'd mine'l-Küll) ve iştimal bedelinde mübdelün minhe dönen bir zamir vardır ve mübdelün minhe mutabıktır.

Bedelin dört çeşidi var:

1-Mutabık Bedel: بَدَلُ الْكُلِّ مِنَ الْكُلِّ: Mübdelün minhe eşit olan, ona tamamen uygun bedele mutabık bedel بَدَلٌ

بَدَلٌ بَدَلُ الْكُلِّ مِنَ الْكُلِّ veya مَطَابِقٌ

Örnek: تَوَلَّى الْخَلِيفَةُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْخُلَافَةَ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ

بَدَلٌ مَبْدَلٌ مِنْهُ
أَلَصَّابِيُّ أَبُو هُرَيْرَةَ مِنْ رِوَاةِ الْأَحَادِيثِ الشَّرِيفَةِ

2-Tümünden bir parça bedel: (بَدَلُ الْبَعْضِ مِنَ الْكُلِّ): Bedelin hepsini değil de bir parçasını ifade eden bedel çeşidine denir. Örnek: مَضَى اللَّيْلُ نِصْفَهُ

مَبْدَلٌ مِنْهُ بَدَلٌ

3-İştimal bedeli بَدَلُ الْإِشْتِمَالِ: İştimal bedeli, mübdelün minhe mutabık değildir, ondan bir parça da değildir. Ancak mübdelün minhin şümülüne girer.

Örnek: أَحَبَّنِي الرَّجُلُ صَدْفَهُ

مَبْدَلٌ مِنْهُ بَدَلٌ

سَمِعْتُ الرَّجُلَ أَنْبِيَهُ

مَبْدَلٌ مِنْهُ بَدَلٌ

4-Mubayin bedel: بَدَلُ الْمُبَايِنِ (الْغَلْطُ): Mübdelün minh ile hiç ilgisi olmayan yanlışlıkla söylenen kelimedir.

Örnek:

جَاءَ الْمُعَلَّمُ، التَّلْمِيذُ
مَبْدَلٌ مِنْهُ بَدَلٌ

HAL

Hal, fiil olurken, failin, mefulun veya her ikisinin durumunu gösteren sözdür. Türkçedeki durum zarfı karşılığıdır. (nasıl?) sorusuna cevap teşkil eder.

Çocuk koşarak geldi. جَاءَ الْوَلَدُ عَدْوًا

Halid binmiş olarak geldi. جَاءَ خَالِدٌ رَاكِبًا

Cümlelerindeki altı çizili kelimeler hal'dir, failin durumunu göstermektedir.

Hasta sütü soğuk olarak içti. شَرِبَ الْمَرِيضُ الْحَلِيبَ بَارِدًا.
Mahmudu uyur halde gördüm. رَأَيْتُ مَحْمُودًا نَائِمًا

Cümlelerindeki son kelimeler de hal olup mefulun durumunu göstermektedir.

Meyve olgun olarak yenir.

تُؤْكَلُ الْأَفَاجِيَةُ نَاضِجَةً

Su soğuk olarak içilir.

يَشْرَبُ الْمَاءَ بَارِدًا

Cümlelerindeki son kelimeler de haldir, naibu failin durumunu göstermektedir.

Not: Bir cümlede, birden fazla hal olabilir.

Tahir binmiş olarak gülerek geldi.

جَاءَ طَاهِرٌ رَاكِبًا ضَاكِرًا

Çocuk ağlayarak, bağırarak oturdu.

جَلَسَ الطِّفْلُ بَاكِيًا صَائِحًا

Hal sahibine sahibul hal denir, umumiyetle marife olur.

HALİN ÇEŞİTLERİ: Hal, yalnız bir kelimededen ibaret olabileceği gibi, isim cümlesi, fiil cümlesi, zarf, carr ve mecrur da olur.

a)İsim cümlesi: Hal olan isim cümlesinin başında, bu cümleyi asıl cümleye bağlayan, hal wawı denen bir waw bulunur.

Bildiğiniz halde Allah'a eşler yapmayınız.

فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Subay susamış olarak savaştı. قَاتَلَ الصَّابِطُ وَهُوَ عَطْشَانٌ

b)Fiil cümlesi: Hal olan fiil cümlesinin de başında, eğer cümlede, sahibul hale ait bir zamir yoksa bu cümleyi asıl cümleye bağlayan hal wawı bulunur.

İmam güneş doğmadığı halde uyandı.

اسْتَيْقَظَ الْإِمَامُ وَلَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ

c)Zarf:

Arkadaşımın sesini, kapı arkasında olduğu halde işittim
سَمِعْتُ صَوْتَ صَدِيقِي خَلْفَ الْبَابِ

d)Carr ve mecrur:

Mahmud, sevinçle bir mektup okudu قَرَأَ مَحْمُودٌ رِسَالَةً فِي فَرَحٍ

NOT: Hal, durumunu bildirdiği isme tekil-ikil-çoğul ve müzekker-müenneslik açısından uyar. Ancak İnsan dışın-

dakilerin çoğullarının haberi, sıfatı, fiili, hali vb. müennes-tekil gelir

أَنْوَاغُ الْحَالِ

HALİN ÇEŞİTLERİ

1- Hal tek kelime olursa genelde ism-i fail olur. Elimlamsız ve üstünlü olarak gelir

جَاءَ الْوَلَدُ لَاعِبًا _ جَاءَ الْوَلَدَانِ لَاعِبَيْنِ جَاءَ الْأَوْلَادُ لَاعِبِينَ

Çocuk -iki-lar oynayarak geldiler

جَاءَتْ الْبِنْتُ لَاعِبَةً ; جَاءَتْ الْبَنَاتُ لَاعِبَاتٍ ; جَاءَتْ الْبَنَاتُ لَاعِبَاتٍ

Bir kız-iki-lar oynayarak geldiler

2- Hal mazi fiil olursa başına (وَقَدْ) gelir.

Ali arabasına binmiş olduğu halde geldi.

جَاءَ عَلِيٌّ وَقَدْ رَكِبَ سَيَّارَتَهُ

3- Hal muzari fiil olursa başına bir şey gelmez. Ancak başında (فَ) varsa (و) ilave edilir.

Öğretmen sınıfa öğrencileri müjdeleyerek girdi.

دَخَلَ الْمُعَلِّمُ الصَّفَّ يُبَشِّرُ الطَّلَبَ

4- Hal isim cümlesi olursa başına (وَ) gelir.

İnsanlar uyurken ben uyumadım. أَنَا سَهَرْتُ وَ النَّاسُ نَامُوا

5- Halde harf-i cer veya zarf varsa, aynen kalır.

Hilali bulutlar arasında gördüm. رَأَيْتُ الْهَيْلَالَ بَيْنَ السَّحَابِ

Ziyetleri içinde kavminin yanına çıktı. خَرَجَ عَلَيَّ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ

ATF

Arapçada Atıf Harfleri - Bağlaç Harfleri - Bağlaçlar

وَ - فَ - أَوْ - ثُمَّ - أَمْ - حَتَّى - إِمَّا - بَلْ - لَّا - لَكِنَّ

- Harfleri, kelime veya cümleleri aynı hükme bağladıkları için Atıf Harfi / Atf-ı Nesak olarak isimlenirler.

- Şayet bu harfler; kelime veya cümleleri aynı hükme (fiille) bağlamıyorsa, atf-ı nesak olarak görev yapmazlar. Atıf harflerinden önceki kelimelere matufun aleyh, sonraki kelime veya cümleye de matuf denir.

* Matuf, matufun aleyh'in harekesini alır. İsim isime, fiil fiile, cümle cümleye atfedilir. Atıf harfi arada olmaksızın da atıf yapılabilir. Bu durumdaki atıf harfi MAHZÛF sayılır.

(وَ) harfinin cümledeki görevleri hakkında örnekler:

الْعَطْفُ (/ عَطْفُ النَّسَقِ):			
Allah'a ve Resulüne itaat ediyorum	أَطِيعُ اللَّهَ وَالرَّسُولَ	وَ	1
İftitah tekberi vacip olur, kıyam da (hemen peşinden vacip olur)	تَجِبُ تَكْبِيرَةُ الْإِفْتِتَاحِ فَالْقِيَامِ	فَ	2
(Önce) ilim, sonra amel vacip olur	تَجِبُ الْعِلْمُ ثُمَّ الْعَمَلُ	ثُمَّ	3
İnsanlar öldü, hatta peygamberler de (öldüler)	مَاتَ النَّاسُ حَتَّى الْأَنْبِيَاءِ	حَتَّى	4
Kuşluk (namazını) dört veyahut sekiz (rekat) kıl	صَلِّ الصُّحَى أَرْبَعًا أَوْ ثَمَانِيَةَ	أَوْ	5
Ya vacip veya müstehap (olarak) amel et	إِعْمَلْ إِمَّا وَاجِبًا وَإِمَّا مُسْتَحَبًّا	إِمَّا	6
Allah Teala'nın rızasını mı istiyorsun, yoksa gazabını mı?	أَرْضَاءَ اللَّهِ تَعَالَى تَطْلُبُ أَمْ سَخَطَهُ	أَمْ	7
İyi amel et, kötüyü değil	إِعْمَلْ صَالِحًا لَا سَيِّئًا	لَا	8
Helali belki iyisini talep et	أَطْلُبْ حَلَالًا بَلْ طَيِّبًا	بَلْ	9
Gösteriş helal olmaz, fakat ihlas (helal olur)	لَا يَجِلُّ رِئَاءٌ لَكِنَّ إِخْلَاصًا	لَكِنَّ	10
عَطْفُ الْبَيَانِ:			
Nebimiz Muhammed'e (asv) iman ettik	أَمَّنَّا بِنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ)		